

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU12

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Utskottet föreslår tre tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden som rör bl.a. våld mot personer med funktionsnedsättning, personlig assistans och tillgång till hjälpmedel.

- Regeringen bör genom ett tilläggsdirektiv ge Huvudmannaskapsutredningen ett uppdrag att utarbeta förslag som gör att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans (s. 28).
- Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens system med personligt ombud (s. 30).
- Regeringen bör vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (s. 35).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående utredningar och arbeten.

I betänkandet finns 28 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I tre reservationer (S, M, V, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen. Betänkandet innehåller också fyra särskilda yttranden (SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 140 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.....	9
Stöd till personer med funktionsnedsättning.....	13
Rehabilitering, habilitering och hjälpmedel.....	30
Motioner som bereds förenklat.....	36
Reservationer.....	37
1. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (C, MP).....	37
2. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (V).....	37
3. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans, punkt 2 (KD).....	38
4. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans, punkt 2 – motiveringen (S).....	39
5. Tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen, punkt 3 (S, M).....	39
6. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (M).....	40
7. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (SD).....	41
8. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (C).....	43
9. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (KD).....	44
10. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (L).....	46
11. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (M).....	48
12. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (SD).....	48
13. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (C).....	49
14. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (KD).....	50
15. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (L).....	51
16. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (MP).....	51
17. Omprövningsstopp för assistansersättning, punkt 6 (SD, C, KD, L).....	52
18. Ersättningssystem för assistans, punkt 7 (SD, C, KD, L, MP).....	53
19. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (SD, L).....	53
20. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (M).....	54
21. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (KD).....	55
22. Personligt ombud, punkt 9 (S, V, MP).....	56
23. Nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, punkt 10 (S, MP).....	57
24. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (SD).....	58
25. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (C).....	58
26. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (KD).....	59
27. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (L).....	61
28. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (MP).....	61
Särskilda yttranden.....	63
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD).....	63
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (C).....	63
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (KD).....	63
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (L).....	63

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag	64
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	64

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	77
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

1. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 20 och

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50.

Reservation 1 (C, MP)

Reservation 2 (V)

Stöd till personer med funktionsnedsättning

2. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 45,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 8 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 6.

Reservation 3 (KD)

Reservation 4 (S) – motiveringen

3. Tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 5 (S, M)

4. Frågor om LSS och personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 5–7,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 6 och 9 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5, 14 och 21.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (KD)

Reservation 10 (L)

5. Barn och insatser enligt LSS

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3,
2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP),
2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (KD)

Reservation 15 (L)

Reservation 16 (MP)

6. Omprövningsstopp för assistansersättning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 16 och
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 15.

Reservation 17 (SD, C, KD, L)

7. Ersättningsystem för assistans

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8
samt
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 16.

Reservation 18 (SD, C, KD, L, MP)

8. Åtgärder för att förhindra fusk

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol
(båda M),
2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 8
och 9 samt
2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 7.

Reservation 19 (SD, L)

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (KD)

9. Personligt ombud

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om personligt
ombud och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49.

Reservation 22 (S, V, MP)

Rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

10. Nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10 och

2021/22:3696 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14 och bifaller delvis motion

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 30 och 31.

Reservation 23 (S, MP)

11. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1572 av Serkan Köse (S),

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C),

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31,

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13,

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (KD)

Reservation 27 (L)

Reservation 28 (MP)

Motioner som bereds förenklat

12. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 3 mars 2022

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Linda Lindberg (SD), Mikael Dahlgvist (S), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Clara Aranda (SD), Margareta Fransson (MP), Pia Steensland (KD), Mats Wiking (S), Anders W Jonsson (C), Barbro Westerholm (L) och Christina Høj Larsen (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 140 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om våld mot personer med funktionsnedsättning, personlig assistans och tillgång till hjälpmedel. Av dessa behandlas ett åttiotal motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om våld mot personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation 1 (C, MP) och 2 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge lämplig myndighet ett samlat ansvar för kunskaps spridning och förebyggande insatser vad gäller sexuellt våld mot personer med intellektuell funktionsnedsättning.

I kommittémotion 2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör avsätta riktade medel för anpassning av lokaler för skyddade boenden i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.

Bakgrund

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

I november 2017 godkände riksdagen ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86).

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska inriktas mot följande områden:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- förebyggande och motverkande av diskriminering.

Pågående arbete

Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken

Regeringen beslutade den 23 september 2021 om en ny strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2021/06595). Genom beslutet ges ett antal myndigheter i uppdrag att följa upp det nationella målet för funktionshinderspolitiken inom tolv samhällsområden av särskild betydelse för att uppnå målet och för att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att uppnå jämlikhet och delaktighet. Varje myndighet ska i sin årsredovisning lämna en redogörelse för hur de fyra inriktningsområdena för genomförandet av funktionshinderspolitiken har beaktats i myndighetens arbete. Myndigheterna ska också redogöra för vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av att det nationella målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Myndigheternas rapportering ska bl.a. ligga till grund för regeringens redovisning i budgetpropositionen av utvecklingen mot det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Regeringen bedömer även att resultaten av en förstärkt uppföljning ska ge underlag för en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken som bör kunna beslutas vid strategiperiodens mitt, dvs. 2026.

Genom ett separat beslut gav regeringen Myndigheten för delaktighet (MFD) i uppdrag att ge de berörda myndigheterna stöd och vägledning i uppföljningen av det nationella målet för funktionshinderspolitiken och i hur politikens genomförande ska redovisas (S2021/06596). I uppdraget ingår att MFD årligen ska lämna en samlad rapport till Regeringskansliet baserad på myndigheternas årsredovisningar.

I april 2021 lämnade MFD en rapport i två delar om utvecklingen inom funktionshinderspolitiken under 2020 i enlighet med ett särskilt uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2021. I rapporterna (2021:8 och 2021:9) beskrivs bl.a. hur covid-19-pandemin har påverkat levnadssituationen för personer med funktionsnedsättning och hur arbetet för ökad tillgänglighet fortskrider.

Åtgärdsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor

Regeringen fastställde i december 2021 det andra åtgärdsprogrammet inom ramen för strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (A2021/02397). Det nya åtgärdsprogrammet avser perioden 2021–2023. Funktionshindersperspektivet är en av flera utgångspunkter för strategin och i åtgärdsprogrammet 2021–2023 anges det som ett utvecklingsområde.

I åtgärdsprogrammet konstateras att personer med funktionsnedsättning kan ha en livssituation som innebär en ökad risk för att utsättas för våld och som gör att det kan vara svårare att söka och få skydd och stöd vid utsatthet. Det kan t.ex. handla om att stå i särskild beroendeställning till någon, ha en svagare ekonomisk ställning eller att bli utestängd från samhället på grund av bristande tillgänglighet eller svårigheter att tillgodogöra sig information.

Vidare anges att barn och unga med intellektuella funktionsnedsättningar i högre grad än andra är utsatta för vissa hot och övergrepp på nätet. Detta gäller särskilt flickor.

Regeringen bedömer att det är viktigt att alla yrkesverksamma som arbetar med personer med funktionsnedsättning, inklusive intellektuell funktionsnedsättning, ska ha god kunskap om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuella övergrepp, prostitution och människohandel samt övriga uttryck för mäns våld mot kvinnor. Regeringen avser att vidta åtgärder för att åstadkomma detta. Vidare är det enligt regeringen viktigt att stöd och skydd ska finnas tillgängligt oberoende av funktionsnedsättning.

Bland åtgärderna i programmet finns ett kommande lagförslag om att införa skyddat boende som en ny placeringsform i socialtjänstlagen med tillståndsplikt och höjda kvalitetskrav. Regeringen bedömer att kvalitetskraven ska underlätta för kommuner att hitta ändamålsenliga kvalitetsssäkrade boenden för personer med särskilda sårbarheter, t.ex. personer med funktionsnedsättning. Regeringen framhåller det angelägna i att alla våldsutsatta vuxna och barn som behöver det, inklusive kvinnor med funktionsnedsättningar, har tillgång till behovsanpassat skyddat boende och får stöd i övergången till stadigvarande boende. Mot den bakgrunden har regeringen, som ytterligare en åtgärd, gett länsstyrelserna i uppdrag att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende.

Regleringen av skyddat boende som en ny placeringsform i socialtjänstlagen aviserades i budgetpropositionen för 2022. Regeringen anförde då att stärkta kvalitetskrav utifrån en ny lagstiftning kan innebära att vissa ideella organisationer som driver skyddade boenden behöver utveckla sitt arbete för att leva upp till nya krav. För att stödja dessa organisationers arbete med att utveckla kvaliteten i verksamheten inrättades därför ett riktat, tillfälligt statsbidrag (prop. 2021/22:1 utg.omr. 13, bet. 2021/22:AU1, rskr. 2021/22:106).

Inventering av kunskapen om våldsutsatthet

Regeringen beslutade den 28 oktober 2021 om ett uppdrag till MFD att sammanställa kunskap från forskning och undersökningar om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och att identifiera kunskapsluckor inför framtida studier (A2021/02052). Myndigheten ska särskilt ta hänsyn till kunskap om utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck och om det finns åtgärder som är särskilt relevanta när personer med funktionsnedsättning är utsatta för den typen av våld.

Vidare ska MFD genomföra en kartläggning av vilken kunskap som finns hos kommuner, regioner och myndigheter vars anställda möter personer med funktionsnedsättning som har eller kan ha utsatts för våld. En kartläggning ska också göras av vilka åtgärder som vidtas för att förebygga och upptäcka våld i målgruppen och vilka insatser som ges till de som utsätts för våld. I uppdraget ingår även att lämna förslag på åtgärder som kan vidtas på nationell, regional

eller lokal nivå för att förbättra upptäckten av våld och för att ge stöd och skydd till målgruppen.

Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 januari 2023.

Stöd och information om våld mot barn med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för budgetåret 2021 i uppdrag att ta fram och sprida ett stöd- och informationsmaterial till socialtjänst och hälso- och sjukvården i syfte att öka medvetenheten och kunskapen om våld mot barn med funktionsnedsättning. Materialet ska fokusera på hur socialtjänsten och hälso- och sjukvården kommunicerar med barn med funktionsnedsättning och med deras vårdnadshavare för att förebygga våld eller vid misstanke om att det förekommer våld.

Av materialet ska det framgå vilka stöd- och skyddsinsatser samhället ansvarar för i olika situationer. Materialet ska vara relevant utifrån barns egna perspektiv och erfarenheter samt ha ett tydligt barnrättsperspektiv.

Uppdraget ska genomföras i dialog med Barnombudsmannen, MFD och andra berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 september 2022.

Kunskapsguiden.se

På webbplatsen kunskapsguiden.se finns kvalitetssäkrad kunskap från flera myndigheter och andra aktörer. Kunskapsguiden.se vänder sig till dem som arbetar nära personer med behov av insatser inom hälsa, vård och omsorg. Under området Funktionshinder på kunskapsguiden.se finns bl.a. en yrkesintroduktion för baspersonal som arbetar med personer med funktionsnedsättning och utbildningsmaterial om bemötande inom socialtjänsten och om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen är ansvarig utgivare i samverkan med Folkhälsomyndigheten, Forte, Läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV).

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om våld mot personer med funktionsnedsättning och om dessa personers delaktighet i samhället behandlades senast i betänkande 2020/21:SoU7 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:75).

Utskottets ställningstagande

Det nationella målet för funktionshinderspolicen är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt,

uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Utskottet vill framhålla att rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning i grunden är en demokratifråga. I detta ligger att personer med funktionsnedsättning precis som alla andra människor ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och känna sig trygga och säkra.

De motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt tar upp olika aspekter av det våld som kan drabba personer med funktionsnedsättning och deras särskilda utsatthet i sådana situationer. Utskottet ser mycket allvarligt på frågor om våld mot personer med funktionsnedsättning och välkomnar att regeringen riktar uppmärksamhet mot detta område i det fortsatta arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. I detta arbete ingår bl.a. olika kunskapshöjande åtgärder och insatser för att öka tillgängligheten i samhällets stöd till våldsutsatta genom skyddade boenden, vilket ligger väl i linje med den typ av åtgärder som efterlyses i motionerna. Utskottet ser därmed inget skäl för riksdagen att nu ta något ytterligare initiativ och följaktligen avstyrks motionerna 2021/22:2591 (V) yrkande 20 och 2021/22:3512 (C) yrkande 50.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen och om personligt ombud och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om statligt huvudmannaskap för personlig assistans, om förändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och om åtgärder mot fusk.

Jämför reservation 3 (KD), motivreservation 4 (S) och reservation 5 (S, M), 6 (M), 7 (SD), 8 (C), 9 (KD), 10 (L), 11 (M), 12 (SD), 13 (C), 14 (KD), 15 (L), 16 (MP), 17 (SD, C, KD, L), 18 (SD, C, KD, L, MP), 19 (SD, L), 20 (M), 21 (KD) och 22 (S, V, MP).

Motionerna

Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

I kommittémotion 2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att genomföra en utredning om ett statligt enhetligt huvudmannaskap inom personlig assistans.

I kommittémotion 2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 45 föreslås ett tillkännagivande om att den kommande utredningen

om huvudmannaskap för assistans enligt lagen om stöd och service behöver genomföras och beredas skyndsamt.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 6 föreslås med hänvisning till direktiven för huvudmannaskapsutredningen ett tillkännagivande om vikten av att värna att ställföreträderskapet ger en person med nedsatt beslutsförmåga möjlighet till självbestämmande i sitt eget liv.

I kommittémotion 2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen.

Tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 7 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen Statligt huvudmannaskap för personlig assistans i syfte att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet.

Frågor om LSS och personlig assistans

I kommittémotion 2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram och genomföra en reformagenda för långsiktigt hållbar personlig assistans. I yrkande 2 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om en rättssäker individuell prövning. Motionärerna anför att alla individer ska ha rätt till en individuell rättssäker prövning av sin förfrågan om rätt till personlig assistans och bibehållen assistansersättning. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 5 ett tillkännagivande om att säkerställa kvalitet och kontinuitet inom personlig assistans. I yrkande 6 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att säkerställa valfrihet och mångfald inom personlig assistans. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om effektivitet och kostnadskontroll inom personlig assistans.

I kommittémotion 2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att fastställa en tvingande lägsta ersättningsnivå för deltagande i daglig verksamhet.

I kommittémotion 2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att ersättningen vid daglig verksamhet måste bli mer enhetlig. I yrkande 25 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna till studier som ett alternativ till daglig verksamhet.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 5 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att se över bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien. Vidare föreslås i yrkande 14 ett tillkännagivande om en översyn av tillämpningen av väsentligt ändrade förhållanden och ändring av terminologin till väsentligt ändrade behov. I yrkande 21 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att förändringar i

verkställigheten ska ske i samråd och med utgångspunkt i den enskildes medbestämmande och varaktiga välmående.

I kommittémotion 2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om ett vardagsstöd. Motionärerna anför att det bör inrättas ett stöd inom LSS till dem som har mindre omfattande funktionsnedsättningar, ett s.k. vardagsstöd. Stödet ska t.ex. kunna handla om praktisk hjälp i hemmet, motivationsåtgärder, ledsagning och stöd vid föräldraskap. I yrkande 9 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om den personliga assistansen. Motionärerna anser bl.a. att uppdelningen i olika behovskriterier bör ersättas av en bedömning av helhetsbehovet i jämförelse med att kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

I motion 2021/22:2644 av Lotta Olsson (M) föreslås ett tillkännagivande om ökad kvalitet i beslut och ökad kompetens hos beslutsfattare om beviljande av medel för personlig assistans.

I motion 2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att kontroller i belastningsregistret ska göras kontinuerligt.

Barn och insatser enligt LSS

I kommittémotion 2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att barnets bästa ska tydliggöras. Motionärerna anför att det bör åstadkommas genom en bred översyn av LSS-lagstiftningen.

I kommittémotion 2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med de förslag på författningsändringar som föreslås i utredningen SOU 2021:37 så att dessa kan träda i kraft senast den 30 juni 2022.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för att föräldraansvaret ska smalnars av för samtliga insatser och ersättningsformer som är till för att stödja dessa familjer. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 9 ett tillkännagivande om vikten av att också beakta och respektera föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning vid bedömning av familjens behov av olika LSS-insatser.

I motion 2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP) föreslås ett tillkännagivande om syskon vid insatser enligt LSS. Motionärerna anför att det tydligt bör framgå av regelverket att insatserna ska utformas så att även syskon till den stödbehövande får den avlastning och den egentid med föräldrarna som de behöver.

Omprövningsstopp för assistansersättning

I kommittémotion 2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör vidta

åtgärder för att möjliggöra ett generellt omprövningsstopp som inkluderar även dem med kommunalt beslutad assistans.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om giltighetstiden för kommunala beslut om personlig assistans.

Ersättningssystem för assistans

I kommittémotion 2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att skyndsamt ta fram en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen. I yrkande 8 föreslår motionärerna även ett tillkännagivande om en höjning av schablonen för timersättningen motsvarande löneutvecklingen.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om en utredning av en långsiktigt hållbar indexbaserad finansieringsmodell för timschablonen för assistansersättningen.

Åtgärder för att förhindra fusk

I kommittémotion 2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att motverka organiserad brottslighet, fusk och överutnyttjande av personlig assistans. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 9 ett tillkännagivande om regelverket för återbetalningskrav och utbetalningsstopp. Motionärerna anför att det nuvarande regelverket bör ses över för att se om det ligger på en rimlig och skälig nivå när det gäller rättssäkerhet och förutsägbarhet för den enskilda utföraren samtidigt som det motverkar fusk och överutnyttjande.

I kommittémotion 2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att inrätta en LSS-inspektion. Enligt motionärerna ska inspektionen dels ta till vara den enskilda insatsberättigades rättigheter, dels beivra alla former av fusk och oegentligheter med fokus på utförare.

I motion 2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslår motionären ett tillkännagivande om att sätta upp riktlinjer för systematiska kontroller av assistansersättningar i syfte att hindra fusk.

I motion 2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M) föreslås ett tillkännagivande om att göra en översyn av lagstiftningen inom LSS för att försöka förhindra fusk.

Personligt ombud

I kommittémotion 2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av systemet med personligt ombud i syfte att säkerställa jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet.

Gällande rätt

Personlig assistans

Personlig assistans är en insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. I 9 § 2 LSS anges att den som omfattas av lagen kan beviljas biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110), förkortad SFB.

I 9 a § första stycket LSS anges att med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning (grundläggande behov). Hjälp med andning eller med måltider i form av sondmatning ska anses som sådant stöd, oavsett hjälpens karaktär. Av 9 a § andra stycket LSS följer bl.a. att den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även har rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Om behovet avser hjälp med andning omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälpen ska kunna ges. Om behovet avser hjälp med måltider i form av sondmatning omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid)
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap)
3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

I 9 f § anges att när behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta gäller dock inte till den del hjälpbehovet avser

1. andning
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning eller
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Allmänt gäller att verksamhet enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra (5 §).

Verksamheten inom LSS ska vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Den ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras (6 § första stycket). För verksamheten enligt LSS ska det finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad ska kunna ges (6 § andra stycket). När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Insatser enligt LSS ska ges den enskilde endast om han eller hon begär det (8 §). Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller framtidsfullmakthavare begära insatser för honom eller henne. När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Tillstånds- och anmälningsplikt

Av 23 § LSS följer att en enskild person inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) yrkesmässigt får bedriva verksamhet som avses i 9 § 2–10.

Tillstånd får endast beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har fått insikt i de föreskrifter som gäller för nämnda verksamheter och även i övrigt bedömts lämplig. Tillståndshavaren ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kretsen som ska prövas omfattar styrelsen och ägaren samt andra med ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Sedan den 1 januari 2019 kostar varje ny ansökan för privata verksamheter hos Ivo 30 000 kronor, och en ansökan om ändring av ett befintligt tillstånd kostar 21 000 kronor.

Kommuner ska anmäla till Ivo att de bedriver sådan verksamhet som för en privat aktör är tillståndspliktig. Denna anmälan är kostnadsfri.

Assistansersättning

Assistansersättningen regleras i 51 kap. SFB. En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag (51 kap. 2 § första stycket SFB). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS.

Enligt 51 kap. 5 § SFB lämnas assistansersättning inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det enligt 51 kap. 6 § första stycket SFB bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta gäller dock inte till den del hjälpbehovet avser

1. andning
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning eller
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Assistansersättning lämnas med ett särskilt angett belopp per timme. Det eller de belopp som assistansersättning lämnas med ska för varje år bestämmas som schablonbelopp som beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans (51 kap. 11 § första stycket SFB). Schablonbeloppet fastställs i 5 § förordningen (1993:1091) om assistansersättning, där det anges att schablonbeloppet ska räknas upp med 1,5 procent och för 2022 vara 319 kronor och 70 öre per timme. Uppräkningen av timschablonen har 2022 därmed lagts på den nivå som gällde för 2018–2020 efter att 2021 ha varit 3,5 procent.

Det följer av 51 kap. 22 § SFB att för den som har beviljats assistansersättning ska den kommun som enligt LSS har ansvar för insatser åt den försäkrade ersätta kostnaderna för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

Omprövning av assistansersättning

Enligt 51 kap. 12 § SFB ska rätten till assistansersättning omprövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

Tidigare innehöll bestämmelsen ett krav på omprövning av assistansersättning med två års mellanrum. Detta krav togs bort den 1 april 2018. Samtidigt ändrades bestämmelsen om omprövning genom förtydliganden om att ändrade förhållanden avser sådana förhållanden som har negativ påverkan på rätten till ersättning och som är hänförliga till den försäkrade (prop. 2017/18:78, bet. 2017/18:SoU17, rskr. 2017/18:164).

Omprövningsbestämmelsen i SFB gäller enbart den statliga assistansersättning som Försäkringskassan beslutar om, dvs. i de fall assistansbehovet i genomsnitt överskrider 20 timmar i veckan. För den kommunalt beslutade och finansierade assistansen i övriga fall finns inte motsvarande krav på omprövning. Kommunerna ska emellertid enligt 15 § LSS fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är.

Utbetalning av ersättning för personlig assistans endast vid tillstånd

Den 1 november 2021 trädde ändringar i LSS (9 d § 4) och SFB (51 kap. 16 b §) i kraft som ger Försäkringskassan och kommunerna lagstöd för att neka en assistansberättigad utbetalning av ersättning för personlig assistans utförd inom en yrkesmässig enskild verksamhet som saknar tillstånd enligt 23 § LSS. Om verksamheten haft tillstånd under avtalstiden ska emellertid ersättning lämnas för assistans som har utförts senast två veckor efter den dag då den assistansberättigade underrättades om att tillståndet har upphört att gälla. Om det finns särskilda skäl ska ersättning för assistans få lämnas även i andra fall där verksamheten saknar tillstånd (prop. 2020/21:205, bet. 2021/22:SoU2, rskr. 2021/22:8).

Lagändringen innebär också att den som bedriver verksamhet som står under tillsyn enligt LSS ska vara skyldig att på begäran från Ivo lämna de upplysningar, t.ex. om i vilka kommuner verksamheten bedrivs, som Ivo behöver för att lämna underrättelser om beslut i ett tillsynsärende (26 c § LSS). Vidare ska kommunerna ha i uppgift att anmäla till Ivo om det finns anledning att anta att en enskild bedriver yrkesmässig verksamhet med personlig assistans utan tillstånd enligt LSS (15 § 11 LSS). Även Försäkringskassan ska anmäla till Ivo om det finns anledning att anta att en enskild bedriver sådan verksamhet utan tillstånd (110 kap. 42 a § SFB).

Pågående arbete

Huvudmannaskapsutredningen

I november 2020 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som målsättning. I tillkännagivandet förutsågs att utredningen skulle presentera lagförslag för regeringen senast våren 2022 och att regeringen skulle återkomma till riksdagen med lagförslag så att de kan träda i kraft före valperiodens slut (bet. 2020/21:SoU10, rskr. 2020/21:80).

I budgetpropositionen för 2022 gjorde regeringen bedömningen att det mot bakgrund av frågans komplexitet inte är möjligt att presentera lagförslag vid den tidpunkt som riksdagen tillkännagett för regeringen (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9 s. 152).

Efter avlämnandet av budgetpropositionen gav regeringen den 23 september 2021 en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap (dir. 2021:76, S 2021:05). Syftet med förslaget är enligt utredningsdirektivet en ändamålsenlig reglering som skapar långsiktiga och stabila förutsättningar för en insats som är av god kvalitet och som präglas av hög rättssäkerhet och möjligheter till uppföljning och kontroll.

Utredaren ska bl.a.

- analysera för- och nackdelar med förändrat huvudmannaskap för personlig assistans
- föreslå hur ett statligt huvudmannaskap kan utformas
- överväga förslag till alternativa lösningar till ett statligt huvudmannaskap, beskriva organisatoriska och finansiella förändringar och beräkna kostnaderna och finansiering för personlig assistans för var och en av de alternativa lösningar som föreslås
- lämna förslag om hur överföring och anpassningar av kommunala beslut om personlig assistans till assistansersättningen enligt SFB kan genomföras.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2023.

Försäkringskassan föreslog i slutet av januari 2022 i en skrivelse till regeringen att Huvudmannaskapsutredningen ska ges i uppdrag att även utreda och lämna förslag till lagtext för en mer ändamålsenlig reglering av dels omprövning av rätten till assistansersättning, dels prövningen av fler assistanstimmar (dnr FK 2022/001008). Av skrivelsen framgår att prövningarna inte bör vara mer omfattande eller integritetskänsliga än nödvändigt och att de bör utgå från att personlig assistans ska präglas av förutsebarhet och trygghet för de assistansberättigade.

LSS-utredningen

Regeringen beslutade i maj 2016 om ett kommittédirektiv för en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40). Den s.k. LSS-utredningen överlämnade i januari 2019 sitt betänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88). Utredningen föreslår att en ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska ersätta nuvarande LSS. Utredningen föreslår även tre nya LSS-insatser:

- personlig service och boendestöd – för den som inte bor i gruppbostad eller servicebostad men har behov av stöd i vardagen
- personligt stöd till barn – för barn under 16 år
- förebyggande pedagogiskt stöd – för personer som behöver stöd som kräver ingående kunskaper.

Vidare föreslår utredningen bl.a. att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans samt att samma tre grupper som ingår i LSS s.k. personkrets ska finnas kvar.

Regeringen valde att inleda en remissbehandling av LSS-utredningens betänkande i juni 2020. Regeringen pekade dock på att regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna sedan utredningen lämnades ingått en sakpolitisk överenskommelse, och remissinstanserna ombads att lämna synpunkter med vetskap om innehållet i januariavtalet. Det innebär att remissen inte omfattar de förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till

assistans för barn och för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar eller förslaget om en schablon om 15 timmar i veckan för andra personliga behov för personer med assistans.

Enligt uppgift från Socialdepartementet bereds utredningens förslag inom Regeringskansliet.

Utredningen Framtidens socialtjänst

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453) och vissa av socialtjänstens uppgifter (dir. 2017:39). Utredningen överlämnade i augusti 2020 sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47).

Utredningen föreslår att nuvarande socialtjänstlag ska ersättas av en ny socialtjänstlag, med en ny struktur och mer enhetlig begreppsanvändning. Utredningen lämnar även förslag som syftar till att stärka det förebyggande arbetet och underlätta tidiga insatser. Vidare lämnar utredningen förslag för att stärka socialtjänstens kvalitet och utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst. Utredningen lämnar även förslag för att förstärka barnrättsperspektivet. Bland annat föreslås en kompletterande bestämmelse om att det vid bedömningen av barnets bästa ska tas hänsyn till barnets åsikter.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om stärkt assistans

I januari 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över olika frågeställningar inom personlig assistans enligt LSS (dir. 2020:3). Utredaren skulle se över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser, analysera och föreslå hur rätten till personlig assistans för hjälp med tillsyn kan stärkas samt se över hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaldas av. Syftet var att öka kontinuiteten och förutsägbarheten inom personlig assistans och assistansersättning. Förslagen skulle också präglas av hög kvalitet och rätts-säkerhet.

Utredningen överlämnade i maj 2021 betänkandet Stärkt rätt till personlig assistans – Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser (SOU 2021:37). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2022 att den med anledning av utredningens förslag kommer att återkomma med förslag om stöd för egenvårdsinsatser i syfte att öka patientsäkerheten, ett stärkt stöd för tillsyn samt ett förbättrat stöd till flickor och pojkar upp till 18 år som innebär att beräkningen av rätten till assistansersättning får en annan utformning (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9 s. 166).

Av regeringens förteckning över propositioner som är avsedda att lämnas från mitten av januari 2022 under återstoden av riksmötet framgår att regeringen den 5 april 2022 väntas lämna en proposition till riksdagen om

stärkt rätt till assistans, fler grundläggande behov och ökad rättssäkerhet för barn. Den 5 maj 2022 väntas en proposition om stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård.

Analys av minskat antal mottagare av assistansersättning

Försäkringskassan fick i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag av regeringen att beskriva och förklara orsaker till det minskande antalet personer som tar emot assistansersättning. I uppdraget ingick att analysera och beskriva orsaker till att antalet personer som beviljas ersättningen minskar samt att analysera och beskriva orsaker till ökningen av antalet personer för vilka ersättningen upphör.

Försäkringskassan redovisade uppdraget till regeringen i maj 2020. Av rapporten framgår att antalet mottagare av assistansersättning har minskat, från drygt 16 000 personer 2015 till drygt 14 000 personer 2019. De största förändringarna i Försäkringskassans tillämpning som påverkar antalet mottagare av assistansersättning grundar sig enligt rapporten på

- domar från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) om annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning och egenvård som grundläggande behov
- förändringar i lagstiftningen och tillämpningen av omprövning av rätten till assistansersättning
- tolkningen av det grundläggande behovet personlig hygien, som inneburit en avgränsning till att hålla sig ren och liknande behov.

I rapporten anförs vidare att borttagandet av tvåårsomprövningen den 1 april 2018 har inneburit att färre mottagare av assistansersättningen har fått sin ersättning indragen och att vissa stödmottagare har kvar sin ersättning trots att de med största sannolikhet inte hade haft rätt till assistansersättning om de ansökt i dag. Vidare anförs att en vanlig anledning till att rätten till assistansersättning tidigare upphörde vid en tvåårsomprövning var att de grundläggande hjälpbehoven inte bedömdes överstiga i genomsnitt 20 timmar per vecka. Den vanligaste anledningen till att assistansersättningen upphör är emellertid att assistansmottagaren avlider (Rapport – Analys av minskat antal mottagare av assistansersättning, Försäkringskassan dnr 001381–2020).

Satsningar mot fusk och välfärdsbrottslighet

Regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2022 att den avser att inrätta en ny myndighet för systemövergripande kontroll av utbetalningar från välfärdssystemen för att ytterligare stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och brottslighet. Den nya myndigheten ska få i uppdrag att motverka fusk och felaktiga utbetalningar genom systemövergripande dataanalyser, urval och fördjupade granskningar av utbetalningar från välfärdssystemen. Myndigheten kommer också att få i uppgift att administrera ett system för transaktionskonton för utbetalningar från välfärdssystemen, t.ex. ersättningar som beslutas

av Försäkringskassan. Regeringen beräknar att sammanlagt 111 miljoner kronor ska anslås under 2023 och 2024 för myndighetens uppbyggnad (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2, bet. 2021/22:FiU2, rskr. 2021/22:119).

I budgetpropositionen för 2022 föreslog regeringen även ytterligare medel till berörda befintliga myndigheter för att stärka arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar, skattebrott, bidragsbrott, penningtvätt och finansiering av terrorism. En central del i att stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen är enligt regeringen att förhindra och förebygga att oseriösa aktörer verkar inom välfärdssystemet. Bland förslagen ingår därför ökade medel till Arbetsförmedlingen och Ivo i syfte att stärka myndigheternas förmåga att tidigt identifiera sådana aktörer. Anslaget till Ivo utökas med 3 miljoner kronor per år från 2022 i detta syfte (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9, bet. 2021/22:SoU1, rskr. 2021/22:123–124).

Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

För att stärka arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen antog regeringen i juni 2021 förordning 2021:663. I enlighet med förordningen har regeringen gett Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att stödja och samordna de berörda välfärdsmyndigheternas arbete, bl.a. genom en treårig cykel för s.k. omfattningsstudier. Myndigheterna är Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten. I ett första steg har myndigheterna analyserat riskerna för felaktiga utbetalningar av enskilda ersättningar. Dessa riskanalyser redovisades till regeringen i september 2021, och i oktober 2021 lämnade ESV förslag till regeringen om vilka ersättningar som bör bli föremål för omfattningsstudier 2022 (ESV 2021:37). Regeringen beslutade den 13 januari 2022 om ett uppdrag till välfärdsmyndigheterna att studera felaktiga utbetalningar av vissa ersättningar, däribland assistansersättningen (Fi2022/00107). Senast den 1 mars 2023, och därefter vart tredje år, ska ESV sammanställa resultatet av omfattningsstudierna och redovisa detta till regeringen.

Vid ESV ska det också finnas ett råd för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Rådets ordförande har utsetts av regeringen medan övriga ledamöter är chefer från de aktuella myndigheterna samt Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket. Rådet ska främja samverkan mellan myndigheterna, vara ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte samt diskutera åtgärder mot felaktiga utbetalningar.

Arbetet har som utgångspunkt de förslag som Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen lämnade till regeringen i december 2019 (SOU 2019:59) och det övergripande riksdagsbundna målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen, dvs. att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

Försäkringskassans regleringsbrev för 2022

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2022 anges målet för assistansersättningen enligt följande:

Försäkringskassans arbete med assistansersättning ska bidra till det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5). Handläggningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet så att den som är berättigad till ersättning också får det. Besluten ska vara likvärdiga över hela landet, för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män. Försäkringskassan ska även säkerställa en god kontroll för ett effektivt och rättssäkert nyttjande av gemensamma resurser och därigenom förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

När det gäller återrapporteringen om assistansersättningen ska Försäkringskassan redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet. Försäkringskassan ska även redovisa hur samverkan med Ivo har genomförts och på vilket sätt den har bidragit till att förbättra verksamheten.

Vidare ska Försäkringskassan enligt regleringsbrevet bidra till det övergripande målet att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas. Andelen felaktiga utbetalningar från de ersättningar som Försäkringskassan hanterar ska därför minska. Försäkringskassan ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet om att minska de felaktiga utbetalningarna. Redovisningen ska omfatta

- upptäckta felaktiga utbetalningar, antal och belopp samt andel felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan
- konstaterade felaktiga utbetalningar, antal och belopp inom kontrollutredning samt en uppskattning av förhindrade felaktiga utbetalningar
- återkrav, antal och belopp
- total fordran, återbetalda medel, antal och belopp
- antal polisanmälningar
- totalt belopp av upptäckta felaktiga utbetalningar i förhållande till dels de totala utbetalningarna, dels den senaste uppskattningen av det totala beloppet av felaktiga utbetalningar.

Enligt regleringsbrevet ska Försäkringskassan dessutom redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att stärka sin förmåga att motverka bidragsbrott och i synnerhet organiserad och systematisk brottslighet samt bedöma vilka resultat åtgärderna har fått. Därtill ska Försäkringskassan redovisa hur samverkan med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har utvecklats.

Försäkringskassan ska också redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att stärka verksamheten för återkrav och fordringshantering och bedöma vilka resultat åtgärderna har fått samt vilka utmaningar myndigheten ser med verksamheten. Därtill ska myndigheten redovisa hur samverkan med Pensionsmyndigheten har utvecklats när det gäller fordringshantering.

Ställföreträdarutredningen

Regeringen gav i juli 2019 en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om gode män och förvaltare (dir. 2019:44). Den s.k. Ställföreträdarutredningen överlämnade den 5 maj 2021 betänkandet Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36).

I betänkandet föreslås bl.a. att större hänsyn ska tas till huvudmannens vilja och välbefinnande samt att det ska ges bättre möjligheter till information och insyn i ställföreträdarens verksamhet.

Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Personligt ombud

Verksamhet med personligt ombud riktar sig till vuxna personer som har psykiska funktionsnedsättningar och betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på olika områden. Verksamheten med personligt ombud bedrivs av kommunerna inom ramen för socialtjänsten. Detta följer av 1 § förordningen (2013:522) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personliga ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar. Kommuner som bedriver sådan verksamhet kan i enlighet med förordningen ansöka om statsbidrag för delfinansiering av verksamheten.

Statsbidrag får lämnas för verksamhet med personligt ombud som syftar till att den enskilde ska ha bättre möjligheter att påverka sin livssituation och vara delaktig i samhället, ha möjligheter att leva ett mer självständigt liv och få en förbättrad livssituation. Vidare får statsbidrag lämnas för verksamhet som syftar till att den enskilde ges möjligheter att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika villkor samt rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov.

Att få stöd genom ett personligt ombud är inte någon rättighet för den enskilde och det är inte heller obligatoriskt för kommunerna att bedriva verksamhet med personliga ombud. Även om kommunerna svarar för verksamheten inom ramen för socialtjänsten har Socialstyrelsen ansett att verksamheten bör vara organisatoriskt och lokalmässigt skild från socialtjänsten för att markera att ombuden arbetar fristående från sin huvudman på den enskildes uppdrag.

Utredningen Framtidens socialtjänst övervägde i betänkandet Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) om ombudsverksamheten ska omfattas av den lagstadgade definitionen av socialtjänst, vilket utredningen konstaterade saknar ett tydligt svar i dagsläget. Utredningen fann att personligt ombud inte ska omfattas av den definition av socialtjänst som utredningen föreslår, eftersom det varken i lag eller förordning anges att personligt ombud ska erbjudas enligt socialtjänstlagen eller av socialnämnden. Om en kommun däremot skulle välja att erbjuda personligt ombud som en

insats enligt socialtjänstlagen kommer det att omfattas av begreppet socialtjänst, konstaterar utredningen.

Utredningens betänkande har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

I betänkande 2020/21:SoU10 föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en utredning som har ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans som målsättning. Utskottet anförde i betänkandet (s. 7, res. S, C, L, MP):

I dag är huvudmannaskapet för personlig assistans delat mellan stat och kommun, vilket har medfört problem. Kommunen och staten har i vissa fall gjort olika bedömningar när det gäller en persons rätt till personlig assistans respektive assistansersättning. Bedömningarna har framstått som rättsosäkra, och de olika utfallen har skapat oro hos de sökande samt en misstro mot systemet. Dessutom har de senare årens striktare rättspraxis medfört att färre personer kvalificeras för den statliga assistansersättningen och fler har därmed blivit hänvisade till kommunal assistans.

Utskottet noterar vidare att det i betänkandet Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88) föreslås att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans. Utskottet välkomnar att remissen inte omfattar de förslag som handlar om att begränsa möjligheterna till assistans för barn och för personer med stor och varaktig funktionsnedsättning.

Utskottet anförde vidare:

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska ta initiativ till en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som målsättning. Utredningens förslag ska öka rättssäkerheten och kontinuiteten för personer med omfattande funktionsnedsättning som är i behov av personlig assistans. Utredningen ska vidare säkerställa att de personer som i dag har ett kommunalt beslut om personlig assistans ska bibehålla sin rätt till assistans när staten blir ensam huvudman och att de ska omfattas av det rådande omprövningsstoppet för assistansersättning. Utredningen ska presentera lagförslag för regeringen senast våren 2022. Regeringen ska återkomma till riksdagen med lagförslagen så att de kan träda i kraft före valperiodens slut.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:42, rskr. 2020/21:80).

Vidare behandlade utskottet regeringens proposition 2020/21:205 Utbetalning av ersättning för personlig assistans endast vid tillstånd i betänkande 2021/22:SoU2. Utskottet tillstyrkte propositionen och avstyrkte en motion. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2021/22:12, rskr. 2021/22:8).

Motionsyrkanden om bl.a. LSS och assistansersättning, daglig verksamhet och kontroll för att förhindra fusk behandlades av utskottet senast i betänkande

2020/21:SoU7 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:75).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen först hösten 2021 tillsatte en utredning om statligt huvudmannaskap för personlig assistans, Huvudmannaskapsutredningen, som ett steg i genomförandet av riksdagens tillkännagivande från november 2020. Utskottet beklagar att regeringens beredning av direktiven för utredningen drog ut på tiden och att den tidsplan som riksdagen ställt sig bakom därmed inte går att hålla. Det är också med viss förvåning som utskottet konstaterar att regeringen har gett utredaren ett betydligt bredare uppdrag än vad riksdagens tillkännagivande förutser. Uppdraget omfattar bl.a. att analysera för- och nackdelar med ett förändrat huvudmannaskap och att överväga alternativa lösningar till ett statligt huvudmannaskap. Detta ger utskottet anledning att inskräpa att riksdagen har ställt sig bakom ett tillkännagivande om att staten bör ha ett helhetsansvar för den personliga assistansen och att det förslag som regeringen förväntas lämna till riksdagen gäller hur det statliga huvudmannaskapet ska regleras. Utskottet konstaterar att ett sådant förslag inte kommer att kunna lämnas till riksdagen för behandling under den innevarande valperioden. Utskottet beklagar som sagt detta och vill med eftertryck framhålla vikten av att den regering som efter höstens val tar emot utredningens betänkande i början av 2023 skyndsamt bereder detta och återkommer till riksdagen med förslag om ett statligt helhetsansvar för personlig assistans. Med detta sagt bedömer utskottet inte att ytterligare tillkännagivanden från riksdagen om ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans i detta läge kommer att föra frågan framåt snabbare. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:3364 (M) yrkande 4, 2021/22:3512 (C) yrkande 45, 2021/22:3978 (L) yrkande 8 och 2021/22:4165 (KD) yrkande 6.

Vid halvårsskiftet 2020 lagfästes rättigheten att få assistans för hjälp med andning och sondmatning, oavsett hjälpens karaktär. Detta var viktigt men inte tillräckligt. Utskottet anser att lagen bör ändras för att säkerställa att samtliga hjälpmoment även för övriga grundläggande behov ska vara assistansgrundande. Regeringen bör därför genom ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) ge denna i uppdrag att utarbeta ett sådant lagförslag. Detta föreslår utskottet att riksdagen ska ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2021/22:4165 (KD) yrkande 7.

När det gäller de andra frågor om LSS och personlig assistans som tas upp i motionsförslagen vill utskottet inledningsvis understryka att alla som har rätt till stöd ska få det och att det är av största vikt att den personliga assistansen och assistansersättningen utmärks av hög kvalitet och rättssäkerhet. Sedan ett antal år pågår ett omfattande arbete med att se över och förstärka lagstiftningen

i olika delar. Det är enligt utskottet angeläget att regeringen utan onödigt dröjsmål tar detta arbete vidare. Mot bakgrund av de utredningsförslag som regeringen för närvarande bereder finner inte utskottet anledning för riksdagen att ta några nya initiativ med anledning av motionsyrkandena. Följaktligen avstyrks motionerna 2021/22:640 (SD) yrkande 2, 2021/22:2644 (M), 2021/22:3364 (M) yrkandena 1, 2 och 5–7, 2021/22:3806 (SD) yrkande 12, 2021/22:3911 (C) yrkandena 23 och 25, 2021/22:3978 (L) yrkandena 6 och 9 samt 2021/22:4165 (KD) yrkandena 5, 14 och 21.

Med anledning av de motioner som tar upp situationen för barn med funktionsnedsättning och deras familjer konstaterar utskottet att det stöd som samhället erbjuder för att underlätta dessa barns och familjers vardag är av stor betydelse. Utskottet ser därför fram emot de förslag som regeringen ska lämna till riksdagen under våren 2022 med grund i Utredningen om stärkt assistans. Syftet med utredningens förslag är att öka kontinuiteten och förutsägbarheten inom den personliga assistansen, bl.a. genom att förtydliga och smälta av föräldransvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans. Mot bakgrund av detta ser inte utskottet någon anledning för riksdagen att nu ta några nya initiativ på området. Därmed avstyrks motionerna 2021/22:3364 (M) yrkande 3, 2021/22:3403 (MP), 2021/22:3512 (C) yrkande 46 och 2021/22:4165 (KD) yrkandena 8 och 9.

När det gäller de motioner som tar upp problem med återkommande omprövningar av kommunalt fattade beslut om personlig assistans konstaterar utskottet att dessa problem berörs av det ovannämnda tillkännagivandet om att införa ett statligt helhetsansvar för assistansen. Det framgår av detta tillkännagivande att personer som omfattas av ett kommunalt beslut om personlig assistans ska behålla sin rätt till assistans när staten blir ensam huvudman och att de ska omfattas av det rådande omprövningsstoppet för assistansersättningen. Som utskottet framfört ovan bör ett förslag om ett statligt helhetsansvar för personlig assistans lämnas till riksdagen skyndsamt efter att Huvudmannaskapsutredningen avslutat sitt uppdrag. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motionerna 2021/22:3806 (SD) yrkande 16 och 2021/22:4165 (KD) yrkande 15.

Utskottet behandlade förslag om ersättningssystemet för personlig assistans i betänkande 2020/21:SoU7. Utskottet konstaterade då att nivån på schablonersättningen har betydelse för att säkerställa goda arbetsvillkor för den personliga assistenten och att det saknades skäl att ifrågasätta den ordning som gäller för regeringens beredning av det årliga beslutet om schablonersättningen. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker därför motionerna 2021/22:3806 (SD) yrkandena 7 och 8 samt 2021/22:4165 (KD) yrkande 16.

Kraftfulla åtgärder mot ett brottsligt utnyttjande av välfärdssystemet är enligt utskottet mycket angelägna. Det finns därför anledning att välkomna de åtgärder som regeringen har vidtagit för att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen och den offensiv mot fusk och välfärdsbrottslighet som regeringen inledde i samband med budgetpropositionen för 2022. Samtidigt

vill utskottet betona att åtgärder mot fusk och brottslighet inte får innebära att de berättigades assistansersättning beskärs. Utskottet anser att effekterna av de nyligen vidtagna och aviserade åtgärderna bör avvaktas innan ytterligare initiativ från riksdagen kan bli aktuella. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:117 (M), 2021/22:1999 (M), 2021/22:3364 (M) yrkandena 8 och 9 samt 2021/22:3978 (L) yrkande 7.

Personligt ombud är ett stöd inom ramen för socialtjänsten som kommuner har möjlighet, men inte skyldighet, att erbjuda till personer med omfattande och långvarig psykisk funktionsnedsättning. Detta är i utskottets mening en viktig verksamhet för att ge målgruppen möjlighet att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika villkor och även få rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov. Utskottet anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens system med personligt ombud för att utröna om det säkerställer jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet, om tröskeln för att ingå i målgruppen är för hög och om det finns behov av en tydligare reglering i socialtjänstlagen. Detta föreslår utskottet att riksdagen ska ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2021/22:3512 (C) yrkande 49.

Rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till rehabilitering och hjälpmedel.

Jämför reservation 23 (S, MP), 24 (SD), 25 (C), 26 (KD), 27 (L) och 28 (MP).

Motionerna

Nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

I kommittémotion 2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att göra en översyn av befintlig lagstiftning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel.

I kommittémotion 2021/22:3696 yrkande 14 föreslår Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) ett tillkännagivande om att ta fram nationella riktlinjer för rehabilitering.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 30 föreslås ett tillkännagivande om nationella riktlinjer, uppföljning och generisk

modell för rehabilitering. I yrkande 31 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om nationella riktlinjer, uppföljning och generisk modell för habilitering.

Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel

I partimotion 2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 22 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att följa upp rehabilitering och hjälpmedel i syfte att utvärdera effekterna av insatserna i regionerna. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör se över hjälpmedelsförsörjningen och se helheten för den som behöver hjälpmedel.

I kommittémotion 2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för att införa en nationell resurs riktad till synskadade. Motionärerna anför att en nationell resurs i form av t.ex. ett kunskapscenter skulle kunna samla erfarenheter, initiera forskning och utveckla metoder som leder till arbete för målgruppen.

I kommittémotion 2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att ge lämplig myndighet i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel enligt en nationell prissättningsmodell.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om ett nationellt ramverk för patientavgifter kopplade till hjälpmedel och medicintekniska produkter.

I kommittémotion 2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om vikten av tillgänglighet till både digitala och analoga hjälpmedel.

I motion 2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av optikerföreskriften så att optiker ges möjlighet att föreskriva synhjälpmedel till barn som är yngre än åtta år.

I motion 2021/22:1572 av Serkan Köse (S) föreslås ett tillkännagivande om att främja innovation även i upphandlingar som syftar till att öka delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning genom tillgång till bättre hjälpmedel.

I motion 2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur ett system för cykelstöd – stöd för att köpa specialutformad cykel – kan utformas. I yrkande 2 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att möjligheten att prova, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det.

Gällande rätt

Hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen

I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, föreskrivs det grundläggande ansvar som sjukvårdshuvudmännen har för hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Enligt 8 kap. 7 § HSL ska regionen erbjuda habilitering och rehabilitering, hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning och tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Detta gäller dem som är bosatta inom regionen eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där (8 kap. 1 § HSL). Kommunen ska i vissa fall erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning (12 kap. 5 § första stycket HSL).

Av 7 kap. 2 § patientlagen (2014:821) framgår att när det finns olika hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning tillgängliga ska patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patienten ska få det valda hjälpmedlet om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Patienten ska enligt 3 kap. 1 § patientlagen få information om bl.a. de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen tar fram föreskrifter inom hjälpmedelsområdet. Föreskrifterna reglerar bl.a. förskrivningen av medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvården.

Det finns ingen definition av begreppet hjälpmedel i HSL. Av förarbetena till införandet av den ursprungliga regleringen om hjälpmedel i 1982 års hälso- och sjukvårdslag (prop. 1992/93:159) framgår att det med hjälpmedel avses dels hjälpmedel för vård och behandling, dels hjälpmedel för den dagliga livsföringen. Till hjälpmedel för vård och behandling räknas bl.a. vissa medicintekniska produkter och hjälpmedel som kompenserar för förlust av en kroppsdel eller en kroppsfunction eller hjälpmedel som kan behövas efter en medicinsk behandling. Hjälpmedel för den dagliga livsföringen är hjälpmedel som krävs för att den enskilde själv eller med hjälp av någon annan ska kunna tillgodose grundläggande personliga behov såsom att klä sig, äta och sköta sin hygien men även kunna förflytta sig, kommunicera med omvärlden, fungera i hemmet och i närmiljön, orientera sig, sköta vardagslivets rutiner i hemmet, gå i skolan samt delta i sysselsättning och normala fritids- och rekreationsaktiviteter.

Pågående arbete

Hjälpmedelsutredningen

Hjälpmedelsutredningen överlämnade i maj 2017 sitt betänkande På lika villkor! Delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen (SOU 2017:43). Enligt direktiven skulle utredningen lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten i fråga om hjälpmedel och minska skillnaderna över landet.

Vidare var utredningens uppdrag att bl.a. kartlägga tillgången till hjälpmedel för enskilda och analysera ansvarsfördelningen och samordningen mellan huvudmännen.

Bland utredningens förslag ingår att införa en definition av begreppet hjälpmedel i HSL för att skapa tydlighet för såväl hjälpmedelsanvändare som huvudmän i fråga om vad skyldigheten att tillhandahålla hjälpmedel principiellt omfattar, och därigenom förbättra förutsättningarna för en ökad likvärdighet över landet. Utredningen ansåg även att regeringen bör överväga att med grund i definitionen meddela bestämmelser i en förordning som ger närmare upplysning om vilka typer av personliga hjälpmedel som måste ingå i huvudmännens utbud. Med utgångspunkt i utredningens förslag har regeringen beslutat om sex myndighetsuppdrag. I oktober 2021 lade regeringen betänkandet till handlingarna.

Statistik på hjälpmedelsområdet

Av Hjälpmedelsutredningens betänkande På lika villkor! Delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen (SOU 2017:43) framgick att det finns skillnader över landet i vilka hjälpmedel som förskrivs, antalet hjälpmedel som förskrivs samt avgifter vid hjälpmedelsförskrivning.

Socialstyrelsen fick i mars 2019 i uppdrag av regeringen att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet (S2019/01378/FST). Uppdraget ska genomföras i dialog med SKR.

I uppdraget beskriver regeringen att tillgången till nationell statistik på hjälpmedelsområdet är låg och att möjligheten att på nationell nivå följa utvecklingen inom hjälpmedelsområdet är begränsad. Statistiken bör visa regionala skillnader mellan hjälpmedelsverksamheterna, men även skillnader i kostnader för den enskilde i samband med att ett hjälpmedel tillhandahålls samt skillnader mellan flickor, pojkar, kvinnor och män i hjälpmedelsförskrivning. Statistiken bör vara uppdelad på åldersgrupper och typer av hjälpmedel, så långt Socialstyrelsen bedömer att det är rimligt.

I januari 2022 publicerade Socialstyrelsen slutrapporten Uppdrag statistik på hjälpmedelsområdet (art.nr 2021-12-7696). Av rapporten framgår bl.a. att det finns tydliga köns- och åldersskillnader på uppföljda förskrivna hjälpmedel, även med hänsyn tagen till populationen i olika åldrar. Det finns också regionala skillnader. Resultaten ska dock tolkas försiktigt eftersom det är den första datainsamlingen på hjälpmedelsområdet och det finns ett visst bortfall och kvalitetsbrister.

När det gäller kostnaderna för den enskilde anges att det vanligaste är att regioner och kommuner inte tar ut någon avgift för hjälpmedel. När avgifter tas ut av den enskilde varierar dessa stort mellan typ av hjälpmedel och var i landet personen bor. Det förekommer engångs- och abonnemangavgifter och i dagsläget utgör abonnemangavgifter ungefär en femtedel.

I det fortsatta arbetet ska statistik om förskrivna hjälpmedel publiceras årligen och statistik om avgifter för den enskilde publiceras vartannat år.

Sedan tidigare arbetar Socialstyrelsen för en jämlik hjälpmedelsförsörjning bl.a. genom att

- tillhandahålla kunskapsstöd och utbildning om förskrivningsprocessen
- stödja och följa utvecklingen mot ökat inflytande vid val av hjälpmedel
- öka kunskapen om skillnader i tillgång till och användning av hjälpmedel
- följa upp och utvärdera hjälpmedelsområdet på nationell nivå.

Statsbidrag till handikapporganisationer

Riksorganisationer som arbetar för att förbättra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning och som bevakar deras intressen kan söka statsbidrag med stöd av förordningen (2000:7) om statsbidrag till handikapporganisationer. Medlemmarna i organisationen ska vara personer som på grund av varaktig funktionsnedsättning möter stora svårigheter i det dagliga livet.

Syftet med statsbidraget är att stödja handikapporganisationernas arbete för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Organisationerna ska även

- verka för förändringar inom ett flertal samhällsområden av betydelse för personer med funktionsnedsättning
- vara demokratiskt uppbyggda
- vara partipolitiskt och religiöst obundna
- ha en riksomfattande organisation med ett lokalt eller regionalt förankrat föreningsliv i minst tio län
- ha bedrivit verksamhet under minst två år samt ha minst 500 medlemmar.

Socialstyrelsen fördelar varje år statsbidrag till ett antal handikapporganisationer. Villkoren för fördelningen av medel styrs av den ovannämnda förordningen om stöd till handikapporganisationer och föreskriften Ansökan om och beräkning av statsbidrag till handikapporganisationer (SOSFS 2009:8).

Nationella riktlinjer

Socialstyrelsens nationella riktlinjer är ett stöd vid prioriteringar och ger vägledning om vilka behandlingar och metoder olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på. För att följa upp utvecklingen och kvaliteten i vården och omsorgen tar Socialstyrelsen fram målnivåer och utvärderingar med utgångspunkt från de nationella riktlinjerna. Det finns nationella riktlinjer på ca 20 områden, bl.a. depression och ångestsyndrom, epilepsi, schizofreni och palliativ vård.

Innovationsupphandling

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna tog regeringen 2016 fram en nationell upphandlingsstrategi med sju inriktningsmål. Upphandlingsstrategins femte mål beskriver bl.a. målsättningarna för innovation i upphandling.

Genom s.k. innovationsupphandling ska upphandlande organisationer i sin upphandlingsprocess främja innovation genom att efterfråga eller tillåta nya lösningar, t.ex. genom att ställa krav på funktion i stället för specifika krav. Upphandlingsstrategin är främst riktad till de statliga myndigheterna, men eftersom kommunerna och regionerna står för huvuddelen av de offentliga inköpen verkar regeringen för att de ska ta fram styrande dokument med grund i upphandlingsstrategin för att förverkliga inriktningsmålen.

Begreppet innovationsupphandling har sin bakgrund i den statliga utredningen Innovationsupphandling (SOU 2010:56).

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om hjälpmedel behandlades senast i betänkande 2020/21:SoU7 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:75).

Utskottets ställningstagande

Tillgången till rehabilitering, habilitering och hjälpmedel ska vara god, jämlik och kunskapsbaserad. Utskottet anser att de skillnader som i dag finns mellan regioner och kommuner vad gäller både tillgång och kvalitet är ett stort problem. Utskottet erfar att det även finns skillnader mellan barn- och vuxenhabilitering liksom problem i övergången från barnhabilitering till vuxenhabilitering. Vidare ser utskottet behov av att höja kompetensen om rehabilitering, habilitering och hjälpmedel samt att säkerställa en jämlik tillgång till personal. Utskottet konstaterar att Socialstyrelsens nationella riktlinjer är en form av styrmedel som syftar till att ge stöd vid prioriteringar och vägledning om vilka behandlingar och metoder olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på. För att åtgärda de problem som utskottet har uppmärksammat ovan bör regeringen vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel. Detta föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom och tillkännager för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:3364 (M) yrkande 10 och 2021/22:3696 (M) yrkande 14 samt delvis motion 2021/22:4165 (KD) yrkandena 30 och 31.

Utskottet vill understryka att tillgången till hjälpmedel är avgörande för att personer som på grund av ålder, skada eller sjukdom har fått en funktionsnedsättning ska kunna leva ett aktivt och självständigt liv och vara delaktiga i samhället. Regeringen har följt upp Hjälpmedelsutredningen genom ett antal

myndighetsuppdrag. Det sista av dessa är uppdraget till Socialstyrelsen att kontinuerligt samla in data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet. En första datainsamling redovisades i januari 2022. Utskottet anser att det behövs bättre kunskap om utvecklingen på hjälpmedelsområdet i olika delar av landet och ser fram emot de statistiska underlag som kommer att presenteras kommande år om förskrivna hjälpmedel och avgifter för den enskilde. Utskottet avstyrker med detta motionerna 2021/22:1572 (S), 2021/22:2075 (C), 2021/22:2566 (SD) yrkande 3, 2021/22:3806 (SD) yrkande 31, 2021/22:3977 (L) yrkande 13, 2021/22:4089 (MP) yrkandena 1 och 2, 2021/22:4165 (KD) yrkande 33 och 2021/22:4168 (KD) yrkandena 22 och 23.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD), 2 (C), 3 (KD) och 4 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, bl.a. i betänkande 2020/21:SoU7. Utskottet avstyrker motionsförslagen med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (C, MP)

av Margareta Fransson (MP) och Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50 och
avslår motion

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 20.

Ställningstagande

Vården och omsorgen har en viktig roll i att förebygga, upptäcka och uppmärksamma sexuellt våld och att erbjuda våldsutsatta vård och stödinsatser. De som ska ge stöd till utsatta barn, unga och vuxna har dock ofta bristande kunskap om intellektuella funktionsnedsättningar, och ansvaret för det förebyggande arbetet är utspritt på många olika aktörer.

Vi anser att regeringen bör ge en lämplig myndighet ett samlat ansvar för kunskapsspridning och förebyggande insatser i fråga om sexuellt våld mot personer med intellektuell funktionsnedsättning.

2. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 20 och
avslår motion

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 50.

Ställningstagande

Kvinnor som lever i en våldsam parrelation och samtidigt har en funktionsnedsättning riskerar att inte få det stöd och den hjälp som krävs för att lämna sin partner eftersom det inte alltid finns skyddade boenden som är anpassade till deras behov.

Tillgången till skyddat boende måste vara likvärdig för alla kvinnor oavsett fysiska förutsättningar och hjälpbehov. Regeringen bör därför avsätta riktade medel för anpassning av lokaler i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.

3. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans, punkt 2 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 6 och
avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 45 och

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Regeringens direktiv till Huvudmannaskapsutredningen (dir. 2021:76) ger i vissa delar anledning till oro. Det gäller främst de delar av uppdraget som öppnar för en kommunalisering av assistansen, och i den frågan står vi fullt ut bakom utskottets ställningstagande i betänkandet. Därutöver vill vi peka på hur direktiven beskriver frågor om självbestämmande och delaktighet. Självbestämmande och delaktighet är lika betydelsefullt för alla oavsett vilken beslutskapacitet en person besitter. Det är grundläggande att lagen ska vara lika för alla utan att göra skillnad på människor utifrån deras egen beslutsförmåga. Ställföreträdarskapet är ett etablerat och välfungerande system för beslutsstöd till personer med nedsatt beslutsförmåga, som därigenom ges möjlighet till självbestämmande i sitt eget liv. Vi anser att regeringen bör säkerställa att ställföreträdarskapet värnas som system för att ge en person med nedsatt beslutsförmåga möjlighet till självbestämmande i sitt eget liv.

4. Statligt huvudmannaskap för personlig assistans, punkt 2 – motiveringen (S)

av Kristina Nilsson (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S) och Mats Wiking (S).

Ställningstagande

Ett enhetligt statligt huvudmannaskap för personlig assistans skulle enligt vår mening öka likvärdigheten över landet för personer i behov av personlig assistans. Vi välkomnar därför att regeringen har tillsatt en utredning som ska se över huvudmannaskapet för personlig assistans.

Liksom utskottet anser vi att arbetet med huvudmannaskapsreformen bör utföras skyndsamt. Vi vill emellertid betona att det är den mest omfattande och komplicerade förändring som har övervägts för den personliga assistansen sedan den infördes. En sådan reform måste belysas allsidigt och får inte forceras.

Vi instämmer i utskottets uppfattning att motionerna bör avslås. Till skillnad från utskottet anser vi dock att regeringen, mot bakgrund av frågans komplexitet, har agerat skyndsamt.

5. Tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen, punkt 3 (S, M)

av Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Mikael Dahlgvist (S), Ulrika Heindorff (M), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S) och Mats Wiking (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Den av regeringen tillsatta Huvudmannaskapsutredningen har i uppdrag att se över frågan om statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Det är ytterligare ett steg i det reformarbete som regeringen tagit initiativ till för att stärka rätten till assistans. Detta arbete har bl.a. resulterat i en utvidgad rätt till assistans i samband med sondmatning och hjälp med andning. Vidare kommer regeringen under våren 2022 att lägga fram förslag mot bakgrund av Utredningen om stärkt assistans. Sammantaget väntas reformerna innebära att ytterligare flera tusen personer kommer att få rätt till assistans.

Vi anser att alla förändringar av LSS och personlig assistans ska syfta till att öka kontinuiteten, förutsägbarheten och rättssäkerheten för såväl individer

som samhälle samt till insatser som präglas av hög kvalitet. Vi motsätter oss inte en översyn av hur rätten till personlig assistans ska definieras och bedömas. Den nu arbetande Huvudmannaskapsutredningen är dock enligt oss inte rätt sammanhang för sådana överväganden om grundläggande behov som utskottet föreslår. Ett tilläggsdirektiv enligt utskottets förslag skulle dessutom förutsätta att utredningen får förlängd tid och att reformen om ett statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen senareläggs i onödan.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte bör göras något tillkännagivande till regeringen och att riksdagen följaktligen bör avslå motionen.

6. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 5–7 samt

avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 6 och 9 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5, 14 och 21.

Ställningstagande

Vi ser stora möjligheter att utveckla den viktiga frihetsreform som personlig assistans är. Det kräver emellertid ett angreppssätt som omfattar såväl lagar som finansiering och som säkerställer rättssäkerhet, ett enhetligt huvudmannaskap, stärkt kvalitet och kontinuitet, mångfald och valfrihet samt regelbunden tillsyn och uppföljning. Regeringen bör omgående inleda arbetet med att utarbeta och genomföra en reformagenda för en långsiktigt hållbar personlig assistans.

Alla ska ha rätt till en individuell rättssäker prövning av sin ansökan om rätt till personlig assistans och bibehållen assistansersättning oavsett om man väljer att bo kvar eller flyttar till en annan kommun. Regeringen bör därför ta fram förslag med utgångspunkt i Utredningen om stärkt assistans när det gäller vilka villkor som behöver vara uppfyllda för rätten till personlig assistans för

stöd vid egenvårdsinsatser och om föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans. Vi anser också att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag som syftar till att stärka individens rätt att få sin överklagan av beslut om assistans prövad mer skyndsamt än i dag och att minska variationen mellan olika domstolars väntetid för att pröva överklaganden.

För att säkerställa kvaliteten i insatsen personlig assistans bör regeringen ta initiativ i syfte att införa en generell tillståndsplikt för såväl offentligt som privat drivna verksamheter och för att utarbeta nationella kvalitetskriterier och system för regelbunden tillsyn, uppföljning och utvärdering. Det är centralt att kraven ska vara likvärdiga oavsett driftsform. Till kvalitetskraven ska det kopplas tydliga sanktioner och en möjlighet att differentiera ersättningsnivåer.

Valfrihet och mångfald inom LSS-verksamheten driver på kvalitetsarbetet och bidrar till nya arbetssätt. En förutsättning för valfrihet är objektiv och lättillgänglig information om olika utförare utbud, kapacitet och kvalitet. Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram ett underlag för en sådan information. Valfrihet och mångfald förutsätter också konkurrensneutralitet mellan olika utförare oavsett driftsform. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta förslag till ett regelverk som säkerställer konkurrensneutralitet och etableringsrätt inom all LSS-verksamhet.

7. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 9 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5 och 14 samt avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 5–7,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 6 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att alla ska ha rätt till en individuell rättssäker prövning av sin ansökan om rätt till personlig assistans och bibehållen assistansersättning oavsett om man väljer att bo kvar eller flyttar till en annan kommun. Regeringen bör därför ta fram förslag med utgångspunkt i Utredningen om stärkt assistans när det gäller vilka villkor som behöver vara uppfyllda för rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser och om föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans. Vi anser också att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag som syftar till att stärka individens rätt att få sin överklagan av beslut om assistans prövad mer skyndsamt än i dag och att minska variationen mellan olika domstolars väntetid för att pröva överklaganden.

På senare år har personer med funktionsnedsättning fråntagits rätten att få assistans för det som de flesta räknar till den dagliga hygienrutinen. Det är inte acceptabelt och regeringen bör därför initiera en översyn av bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien.

När tvåårsomprovningen av beviljad assistansersättning avskaffades 2018 infördes bestämmelser som innebär att Försäkringskassan ska ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Vi anser att regeringen bör se över tillämpningen och omfattningen av begreppet ”väsentligt ändrade förhållanden” för att höja rättssäkerheten i systemet. Regeringen bör även återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra termen ”väsentligt ändrade förhållanden” till ”väsentligt ändrade behov” för att på så sätt tydliggöra att det är eventuella förändringar i den enskildes behov till följd av förändrade förhållanden som ska vara avgörande för rätten till assistans, inte det förändrade förhållandet i sig.

Vidare anser vi att indelningen i behov, grundläggande behov, integritetsnära och ”god kännedom” i LSS enbart är administrativt motiverad och leder till att den enskildes behov förminskas. Regeringen bör därför återkomma med förslag till riksdagen om att ta bort denna indelning från lagstiftningen och i stället införa en bedömning av helhetsbehovet med utgångspunkt i att varje människa ska kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

Habiliteringsersättning är en ersättning som kommuner kan välja att betala ut till personer som deltar i daglig verksamhet enligt LSS. Hur mycket kommunerna betalar varierar, men överlag är ersättningen för låg. För att öka enhetligheten mellan landets kommuner vad gäller ersättningen bör regeringen utreda möjligheten att fastställa en tvingande lägsta ersättningsnivå för deltagande i daglig verksamhet.

Enligt förarbetena till LSS bör det övergripande målet för daglig verksamhet vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete. En naturlig förutsättning för detta är möjligheten att

studera på sina egna villkor. Vi anser därför att regeringen bör utreda möjligheten att vidareutbilda sig som ett alternativ till traditionell daglig verksamhet.

8. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (C)

av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 9 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5, 14 och 21 samt avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 5–7,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt förarbetena till LSS bör det övergripande målet för daglig verksamhet vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete. En naturlig förutsättning för detta är möjligheten att studera på sina egna villkor. Jag anser därför att regeringen bör utreda möjligheten att vidareutbilda sig som ett alternativ till traditionell daglig verksamhet.

Ersättning vid daglig verksamhet inom LSS betalas av kommunen, som också bestämmer vilken summa som ska gälla. Det finns stora skillnader mellan kommunerna. Regeringen bör vidta åtgärder i syfte att göra ersättningen vid daglig verksamhet mer enhetlig i landets kommuner.

På senare år har personer med funktionsnedsättning fråntagits rätten att få assistans för det som de flesta räknar till den dagliga hygienrutinen. Det är inte acceptabelt och regeringen bör därför initiera en översyn av bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien.

När tvåårsomprövningen av beviljad assistansersättning avskaffades 2018 infördes bestämmelser som innebär att Försäkringskassan ska ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Vi anser att regeringen bör se över tillämpningen och

omfattningen av begreppet "väsentligt ändrade förhållanden" för att höja rättssäkerheten i systemet. Regeringen bör även återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra termen "väsentligt ändrade förhållanden" till "väsentligt ändrade behov" för att på så sätt tydliggöra att det är eventuella förändringar i den enskildes behov till följd av förändrade förhållanden som ska vara avgörande för rätten till assistans, inte det förändrade förhållandet i sig.

De olika boendeformer som omfattas av LSS kompletterar andra LSS-insatser. Det förekommer emellertid att personer flyttas från ett boende till ett annat, inte sällan med en lägre dygnskostnad. Detta riskerar att strida mot bestämmelserna i LSS om inflytande, medbestämmande, varaktighet och jämlika levnadsvillkor. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om förtydligande i LSS om att en kommun som fattar beslut om att en individs insats ska verkställas på ett nytt sätt måste fatta beslutet i nära dialog och samförstånd med den berörda personen eller hans eller hennes ställföreträdare och med personens bästa och varaktiga välmående i fokus.

Vidare anser jag att indelningen i behov, grundläggande behov, integritetsnära och "god kännedom" i LSS enbart är administrativt motiverad och leder till att den enskildes behov förminskas. Regeringen bör därför återkomma med förslag till riksdagen om att ta bort denna indelning från lagstiftningen och i stället införa en bedömning av helhetsbehovet med utgångspunkt i att varje människa ska kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

9. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2, 5 och 6,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 6 och 9 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5, 14 och 21 samt avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 7,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 23 och 25.

Ställningstagande

På senare år har personer med funktionsnedsättning fråntagits rätten att få assistans för det som de flesta räknar till den dagliga hygienrutinen. Det är inte acceptabelt och regeringen bör därför initiera en översyn av bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien.

När tvåårsomprövningen av beviljad assistansersättning avskaffades 2018 infördes bestämmelser som innebär att Försäkringskassan ska ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Vi anser att regeringen bör se över tillämpningen och omfattningen av begreppet ”väsentligt ändrade förhållanden” för att höja rättssäkerheten i systemet. Regeringen bör även återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra termen ”väsentligt ändrade förhållanden” till ”väsentligt ändrade behov” för att på så sätt tydliggöra att det är eventuella förändringar i den enskildes behov till följd av förändrade förhållanden som ska vara avgörande för rätten till assistans, inte det förändrade förhållandet i sig.

De olika boendeformer som omfattas av LSS kompletterar andra LSS-insatser. Det förekommer emellertid att personer flyttas från ett boende till ett annat, inte sällan med en lägre dygnskostnad. Detta riskerar att strida mot bestämmelserna i LSS om inflytande, medbestämmande, varaktighet och jämlika levnadsvillkor. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om förtydligande i LSS om att en kommun som fattar beslut om att en individs insats ska verkställas på ett nytt sätt måste fatta beslutet i nära dialog och samförstånd med den berörda personen eller hans eller hennes ställföreträdare och med personens bästa och varaktiga välmående i fokus.

Vidare anser vi att alla ska ha rätt till en individuell rättssäker prövning av sin ansökan om rätt till personlig assistans och bibehållen assistansersättning oavsett om man väljer att bo kvar eller flyttar till en annan kommun. Regeringen bör därför ta fram förslag med utgångspunkt i Utredningen om stärkt assistans när det gäller vilka villkor som behöver vara uppfyllda för rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser och om föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans. Vi anser också att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag som syftar till att stärka individens rätt att få sin överklagan av beslut om assistans prövad mer skyndsamt än i dag och att minska variationen mellan olika domstolars väntetid för att pröva överklaganden.

För att säkerställa kvaliteten i insatsen personlig assistans bör regeringen ta initiativ i syfte att införa en generell tillståndsplikt för såväl offentligt som privat drivna verksamheter och för att utarbeta nationella kvalitetskriterier och system för regelbunden tillsyn, uppföljning och utvärdering. Det är centralt att kraven ska vara likvärdiga oavsett driftsform. Till kvalitetskraven ska tydliga sanktioner och en möjlighet att differentiera ersättningsnivåer kopplas.

Valfrihet och mångfald inom LSS-verksamheten driver på kvalitetsarbetet och bidrar till nya arbetssätt. En förutsättning för valfrihet är objektiv och

lättillgänglig information om olika utförarens utbud, kapacitet och kvalitet. Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram ett underlag för en sådan information. Valfrihet och mångfald förutsätter också konkurrensneutralitet mellan olika utförare oavsett driftsform. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta ett regelverk som säkerställer konkurrensneutralitet och etableringsrätt inom all LSS-verksamhet.

Vi vill att fler ska kunna få personlig assistans, och stödet till dem som har mindre omfattande funktionsnedsättningar behöver bli bättre. Vi anser därför att regeringen ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett vardagsstöd inom LSS, t.ex. genom en hopslagning av befintliga insatser som ledsagning, kontaktperson, hemtjänst och boendestöd.

Vidare anser vi att indelningen i behov, grundläggande behov, integritetsnära och ”god kännedom” i LSS enbart är administrativt motiverad och leder till att den enskildes behov förminskas. Regeringen bör därför återkomma med förslag till riksdagen om att ta bort denna indelning från lagstiftningen och i stället införa en bedömning av helhetsbehovet med utgångspunkt i att varje människa ska kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

10. Frågor om LSS och personlig assistans, punkt 4 (L)

av Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 6 och 9 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 5, 14 och 21 samt avslår motionerna

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkande 2,

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 5–7,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 25.

Ställningstagande

Jag vill att fler ska kunna få personlig assistans, och stödet till dem som har mindre omfattande funktionsnedsättningar behöver bli bättre. Jag anser därför att regeringen ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett vardagsstöd inom

LSS, t.ex. genom en hopslagning av befintliga insatser som ledsagning, kontaktperson, hemtjänst och boendestöd.

Vidare anser jag att indelningen i behov, grundläggande behov, integritetsnära och ”god kännedom” i LSS enbart är administrativt motiverad och leder till att den enskildes behov förminskas. Regeringen bör därför återkomma med förslag till riksdagen om att ta bort denna indelning från lagstiftningen och i stället införa en bedömning av helhetsbehovet med utgångspunkt i att varje människa ska kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

På senare år har personer med funktionsnedsättning fråntagits rätten att få assistans för det som de flesta räknar till den dagliga hygienrutinen. Det är inte acceptabelt och regeringen bör därför initiera en översyn av bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien.

När tvåårsomprövningen av beviljad assistansersättning avskaffades 2018 infördes bestämmelser som innebär att Försäkringskassan ska ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Jag anser att regeringen bör se över tillämpningen och omfattningen av begreppet ”väsentligt ändrade förhållanden” för att höja rättssäkerheten i systemet. Regeringen bör även återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra termen ”väsentligt ändrade förhållanden” till ”väsentligt ändrade behov” för att på så sätt tydliggöra att det är eventuella förändringar i den enskildes behov till följd av förändrade förhållanden som ska vara avgörande för rätten till assistans, inte det förändrade förhållandet i sig.

De olika boendeformer som omfattas av LSS kompletterar andra LSS-insatser. Det förekommer emellertid att personer flyttas från ett boende till ett annat, inte sällan med en lägre dygnskostnad. Detta riskerar att strida mot bestämmelserna i LSS om inflytande, medbestämmande, varaktighet och jämlika levnadsvillkor. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om förtydligande i LSS om att en kommun som fattar beslut om att en individs insats ska verkställas på ett nytt sätt måste fatta beslutet i nära dialog och samförstånd med den berörda personen eller hans eller hennes ställföreträdare och med personens bästa och varaktiga välmående i fokus.

Ersättning vid daglig verksamhet inom LSS betalas av kommunen, som också bestämmer vilken summa som ska gälla. Det finns stora skillnader mellan kommunerna. Regeringen bör vidta åtgärder i syfte att göra ersättningen vid daglig verksamhet mer enhetlig i landets kommuner.

11. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP),

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Barnrättsperspektivet i funktionshinderspolitiken innebär att den ansvariga beslutsfattaren inför ett beslut eller en åtgärd ska överväga om det berör barnen och i så fall på vilket sätt. Vi anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att i en bred översyn av LSS-lagstiftningen tydliggöra barnets bästa.

12. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9 samt

avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och

2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP).

Ställningstagande

Utredningen Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37) presenterades i maj 2021. Utredningen har analyserat och gett förslag om hur rätten till

personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas och hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smalnans av. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med en proposition med förslag till de författningsändringar som utredningen föreslagit så att dessa kan träda i kraft senast den 30 juni 2022.

En bidragande orsak till att barn med omfattande funktionsnedsättning har förlorat rätten till personlig assistans är att föräldraansvaret bedöms vara omfattande. Detta problem rör även omvårdnadsbidraget och flera andra insatser och ersättningsformer inom socialförsäkringssystemet som är tänkta att ge stöd till barn med omfattande funktionsnedsättning och deras familjer. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för att smalna av föräldraansvaret för samtliga insatser och ersättningsformer som är till för att stödja dessa familjer.

Vid behovsprövningen av LSS-insatser är det viktigt att även uppmärksamma föräldraansvaret för syskon till barn med funktionsnedsättning. Det är vanligt att föräldrarnas tid och ork inte räcker till för att ge dessa syskon den uppmärksamhet som de behöver och förtjänar, vilket i sin tur kan leda till psykisk ohälsa för både barn och föräldrar. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att även föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning ska beaktas vid bedömningen av en familjs behov av olika LSS-insatser.

13. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (C)

av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 9 och

avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP) och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Utredningen Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37) presenterades i maj 2021. Utredningen har analyserat och gett förslag om hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas och hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smalnans av. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med en

proposition med förslag till de författningsändringar som utredningen föreslagit så att dessa kan träda i kraft senast den 30 juni 2022.

Vidare anser jag att det vid behovsprövningen av LSS-insatser är viktigt att även uppmärksamma föräldraansvaret för syskon till barn med funktionsnedsättning. Det är vanligt att föräldrarnas tid och ork inte räcker till för att ge dessa syskon den uppmärksamhet som de behöver och förtjänar, vilket i sin tur kan leda till psykisk ohälsa för både barn och föräldrar. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att även föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning ska beaktas vid bedömningen av en familjs behov av olika LSS-insatser.

14. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9 samt

avslår motionerna

2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP) och

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46.

Ställningstagande

Barnrättsperspektivet i funktionshinderspolitiken innebär att den ansvariga beslutsfattaren inför ett beslut eller en åtgärd ska överväga om det berör barnen och i så fall på vilket sätt. Vi anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att i en bred översyn av LSS-lagstiftningen tydliggöra barnets bästa.

En bidragande orsak till att barn med omfattande funktionsnedsättning har förlorat rätten till personlig assistans är att föräldraansvaret bedöms vara omfattande. Detta problem rör även omvårdnadsbidraget och flera andra insatser och ersättningsformer inom socialförsäkringssystemet som är tänkta att ge stöd till barn med omfattande funktionsnedsättning och deras familjer. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för att smalna av föräldraansvaret för samtliga insatser och ersättningsformer som är till för att stödja dessa familjer.

Vid behovsprövningen av LSS-insatser är det viktigt att även uppmärksamma föräldraansvaret för syskon till barn med funktionsnedsättning. Det är vanligt att föräldrarnas tid och ork inte räcker till för att ge dessa syskon den uppmärksamhet som de behöver och förtjänar, vilket i sin tur kan leda till

psykisk ohälsa för både barn och föräldrar. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att även föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning ska beaktas vid bedömningen av en familjs behov av olika LSS-insatser.

15. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (L)

av Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 9 och
avslår motionerna
2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3,
2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP),
2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Vid behovsprövningen av LSS-insatser är det viktigt att även uppmärksamma föräldraansvaret för syskon till barn med funktionsnedsättning. Det är vanligt att föräldrarnas tid och ork inte räcker till för att ge dessa syskon den uppmärksamhet som de behöver och förtjänar, vilket i sin tur kan leda till psykisk ohälsa för både barn och föräldrar. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att även föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning ska beaktas vid bedömningen av en familjs behov av olika LSS-insatser.

16. Barn och insatser enligt LSS, punkt 5 (MP)

av Margareta Fransson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP) och
avslår motionerna
2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3,
2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Syskon till ett barn med omfattande funktionsnedsättningar upplever ofta stora begränsningar i sina liv till följd av syskonet med funktionsnedsättning. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att förtydliga regelverket för att, i enlighet med barnkonventionen, beakta situationen för syskon till stödbehövande vid utformningen av LSS-insatser så att insatserna även ger dessa syskon den avlastning och egentid med föräldrarna som de behöver och att detta tas i beaktande oavsett var i Sverige insatserna ges.

17. Omprövningsstopp för assistansersättning, punkt 6 (SD, C, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Clara Aranda (SD), Pia Steensland (KD), Anders W Jonsson (C) och Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 16 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

Personer som har kommunalt beslutad assistans omfattas inte av det omprövningsstopp som infördes 2018 för den statliga assistansersättningen. För kommunala beslut om personlig assistans finns ingen lagreglerad omprövning. Eftersom besluten löper över kort tid, oftast bara ett år, är det emellertid många personer med omfattande funktionsnedsättning som i praktiken utsätts för en regelbunden omprövning.

Den korta giltighetstiden strider mot intentionen att personer som omfattas av LSS ska känna en trygghet och långsiktighet i sina beslut. För att införa ett omprövningsstopp även för dem med kommunalt beslutad assistans bör regeringen omgående vidta åtgärder för att kommunala beslut om personlig assistans ska gälla tills vidare i stället för att vara begränsade i sin giltighetstid.

18. Ersättningsystem för assistans, punkt 7 (SD, C, KD, L, MP)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Clara Aranda (SD), Margareta Fransson (MP), Pia Steensland (KD), Anders W Jonsson (C) och Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Den årliga uppräkningsen av schablonbeloppet för assistansersättningen är för låg för att kompensera för pris- och löneökningar i samhället. Detta innebär en underfinansiering av assistansen som urholkar kvaliteten. Denna utveckling måste vändas skyndsamt. Regeringen bör därför utarbeta och införa en långsiktigt hållbar indexeringsmodell för den årliga uppräkningsen av schablonbeloppet som motsvarar löneutvecklingen i samhället.

19. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (SD, L)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Clara Aranda (SD) och Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 7 och

avslår motionerna

2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M)

och

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en LSS-inspektion för att säkerställa människors rättigheter, rättssäkerheten och respekten för skattemedel, med det övergripande målet att personer med funktionsnedsättning ska ha goda levnadsvillkor och kunna leva som andra. LSS-inspektionen ska dels ta till vara den enskilda insatsberättigades rättigheter gentemot myndigheterna genom tillsyn och rättshjälp, dels beivra alla former av fusk och oegentligheter med fokus på utförare. I tillsynen ska LSS-inspektionen kunna besluta om vite och, i fråga om privata utförare, kunna dra in tillstånd. Rättshjälpen, som ska vara oberoende och utsedd av regeringen, ska kunna driva ärenden mot kommuner och Försäkringskassan och ytterst kunna kräva skadestånd från en huvudman eller utförare.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta förslag till lagändringar och andra åtgärder som krävs för att inrätta en LSS-inspektion enligt vad som anförts ovan.

20. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 8 och 9 samt

avslår motionerna

2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M) och

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Det behövs konkreta åtgärder för att stoppa den organiserade brottsligheten, fusk och överutnyttjande i assistansersättningen. Regeringen bör tillsätta en utredning för att utarbeta förslag om en generell tillståndsplikt oavsett driftsform och om en prövning av ägare och ledning utifrån tydliga lämplighets-, kunskaps- och kompetenskrav samt krav på ekonomisk uthållighet. Förslagen bör även säkerställa allmänhetens insyn i verksamhetsrelaterade uppgifter och stärka meddelarskyddet för anställda i privata företag i offentligt finansierade verksamheter inom välfärden.

Vidare bör regeringen ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram och tillhandahålla ett standardiserat arbetsgivarintyg för att motverka användningen av fiktiva anställningar. Regeringen bör också låta utreda förutsättningarna för att, utifrån en riskbedömning, ålägga fler företag revisionsplikt. Vi anser även att regeringen bör tillsätta en utredning för att utarbeta förslag om höjt krav på aktiekapital vid start av aktiebolag i vissa fall och att i det sammanhanget överväga en konstruktion med olika kapitalnivåer beroende på t.ex. hur brottsutsatt en bransch är och hur hög risken för kriminalitet bedöms vara.

Försäkringskassan kan rikta återkrav mot en utförare av assistans om utföraren insett eller skäligen borde ha insett att assistansersättningen har utbetalats felaktigt eller med ett för högt belopp. Försäkringskassan kan också fatta beslut om utbetalningsstopp. Dessa beslut går inte att överklaga. Vi anser att regeringen bör initiera en översyn av om regelverket och villkoren för återkrav och utbetalningsstopp ligger på en rimlig och skälig nivå.

21. Åtgärder för att förhindra fusk, punkt 8 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 8 och 9 samt

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 7 och avslår motionerna

2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvnhage (M) och

2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M).

Ställningstagande

Det behövs konkreta åtgärder för att stoppa den organiserade brottsligheten, fusk och överutnyttjande i assistansersättningen. Regeringen bör tillsätta en utredning för att utarbeta förslag om en generell tillståndsplikt oavsett driftsform och om en prövning av ägare och ledning utifrån tydliga lämplighets-, kunskaps- och kompetenskrav samt krav på ekonomisk uthållighet. Förslagen bör även säkerställa allmänhetens insyn i verksamhetsrelaterade uppgifter och stärka meddelarskyddet för anställda i privata företag i offentligt finansierade verksamheter inom välfärden.

Vidare bör regeringen ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram och tillhandahålla ett standardiserat arbetsgivarintyg för att motverka användningen av fiktiva anställningar. Regeringen bör också låta utreda förutsättningarna för att, utifrån en riskbedömning, ålägga fler företag revisionsplikt. Vi anser även att regeringen bör tillsätta en utredning för att utarbeta förslag om höjt krav på aktiekapital vid start av aktiebolag i vissa fall och att i det sammanhanget överväga en konstruktion med olika kapitalnivåer beroende på t.ex. hur brottsutsatt en bransch är och hur hög risken för kriminalitet bedöms vara.

Försäkringskassan kan rikta återkrav mot en utförare av assistans om utföraren insett eller skäligen borde ha insett att assistanssättningen har utbetalats felaktigt eller med ett för högt belopp. Försäkringskassan kan också fatta beslut om utbetalningsstopp. Dessa beslut går inte att överklaga. Vi anser att regeringen bör initiera en översyn av om regelverket och villkoren för återkrav och utbetalningsstopp ligger på en rimlig och skälig nivå.

Vidare anser vi att det behövs en LSS-inspektion för att säkerställa människors rättigheter, rättssäkerheten och respekten för skattemedel, med det övergripande målet att personer med funktionsnedsättning ska ha goda levnadsvillkor och kunna leva som andra. LSS-inspektionen ska dels ta till vara den enskilda insatsberättigades rättigheter gentemot myndigheterna genom tillsyn och rättshjälp, dels beivra alla former av fusk och oegentligheter med fokus på utförare. I tillsynen ska LSS-inspektionen kunna besluta om vite och, i fråga om privata utförare, kunna dra in tillstånd. Rättshjälpen, som ska vara oberoende och utsedd av regeringen, ska kunna driva ärenden mot kommuner och Försäkringskassan och ytterst kunna kräva skadestånd från en huvudman eller utförare. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta förslag till lagändringar och andra åtgärder som krävs för att inrätta en sådan LSS-inspektion.

22. Personligt ombud, punkt 9 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Margareta Fransson (MP), Mats Wiking (S) och Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49.

Ställningstagande

Verksamheten med personligt ombud är viktig för att skapa möjlighet till förbättrade livsvillkor och ökad delaktighet i samhället för vuxna personer

med psykisk funktionsnedsättning. Socialstyrelsen har i sin uppföljning av verksamheten konstaterat att den är väletablerad och fungerande. Ombuden har haft stor betydelse för klienterna som har fått bättre tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service. Verksamheten är också betydelsefull för alla de barn vars föräldrar får stöd av ett ombud. Det är dessutom en samhälls-ekonomiskt gynnsam verksamhet eftersom den förebygger allvarigare sociala och psykiska problem.

Det har framförts att kommunerna har svårt att täcka ombudens löne-kostnader och att verksamheten, eftersom den inte är lagstadgad, riskerar att bli föremål för ständiga omprövningar i samband med budgetdiskussioner.

Under 2020–2022 har statsbidraget till insatsen personligt ombud utökats för att möjliggöra en ökning av antalet ombud genom en uppräknig av subventioneringsgraden som ger incitament för fler kommuner att anställa personliga ombud. Vi anser att denna satsning på ett ändamålsenligt sätt främjar verksamheten och att riksdagen därför inte bör rikta ett tillkännagivande till regeringen enligt utskottets förslag.

23. Nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, punkt 10 (S, MP)

av Kristina Nilsson (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Margareta Fransson (MP) och Mats Wiking (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10,

2021/22:3696 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Den decentraliserade hälso- och sjukvården innebär en stor frihet för huvudmännen att utforma bl.a. hjälpmedelsverksamheten efter lokala förutsättningar och behov. En konsekvens av detta är att det uppstår skillnader över landet i fråga om utbud och avgifter. Detta får accepteras till viss grad. Skillnaderna får dock inte vara oskäligen, och det är därför viktigt att följa utvecklingen. Socialstyrelsen ger underlag för detta genom sitt uppdrag att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet. Vi anser att detta arbete inte bör föregripas och att riksdagen därför bör avslå motionerna och alltså inte rikta ett tillkännagivande till regeringen.

24. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och avslår motionerna

2021/22:1572 av Serkan Köse (S),

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C),

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13,

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Vi ser behov av en nationell resurs som kan tillhandahålla ett sammanhållet stöd till blinda och gravt synskadade. Sådan kompetens är svår att uppbygga lokalt eftersom gruppen är förhållandevis liten. Vi anser därför att regeringen bör utreda förutsättningarna för att införa och utveckla en nationell resurs för synskadade, t.ex. i form av ett kunskapscenter som skulle kunna samla erfarenheter, initiera forskning och utveckla metoder som bidrar till att målgruppen kan komma i arbete. Resursen skulle också kunna vara ett stöd för andra aktörer inom synområdet, särskilt med koppling till arbetslivsinriktad rehabilitering.

Avgifterna för hjälpmedel och medicintekniska produkter skiljer sig kraftigt åt mellan olika regioner. Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att införa ett nationellt ramverk för avgifter baserat på en enhetlig prissättningsmodell i syfte att säkerställa att hjälpmedel och medicintekniska produkter erbjuds på lika villkor över hela landet.

25. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (C)

av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C) och

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 23 och avslår motionerna

2021/22:1572 av Serkan Köse (S),

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31,

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13,

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Enligt Socialstyrelsens s.k. optikerföreskrift från 1995 får optiker inte färdigställa, tillhandahålla eller lämna ut optiska synhjälpmedel till barn som är yngre än åtta år utan läkares anvisning. Det innebär att barn med ögonhälsoproblem, oavsett omfattning eller allvarlighetsgrad, är hänvisade till en specialistmottagning med remisskrav. Allt tyder på att barns problem med ögonhälsa kommer att fortsätta att öka i omfattning. Förutom den negativa påverkan som detta har på sjukvårdens begränsade resurser kan det innebära att ett stort antal barn riskerar att halka efter i skolan. För att vända denna utveckling bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över optikerföreskriften så att optiker ges möjlighet att förskriva synhjälpmedel till barn som är yngre än åtta år.

Hjälpmedel är nödvändiga för att många människor som drabbats av sjukdom, en funktionsnedsättning eller besvär på annat sätt ska kunna må bra och leva sina liv. Tillgången till hjälpmedel är emellertid ojämlig i landet. Det är dessutom många avgifter kopplade till hjälpmedelsförsörjningen, och allt fler avgifter höjs. Jag anser att tillgången till hjälpmedel ska vara jämlik och att utvecklingen med besparingar på hjälpmedel och höjda avgifter inte är tillfredsställande. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över hjälpmedelsförsörjningen och ser helheten för den som behöver hjälpmedel.

26. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,
2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31,
2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13,
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och
2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23 samt
avslår motionerna
2021/22:1572 av Serkan Köse (S),
2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C) och
2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Rehabiliteringen ska ses som en naturlig del i vård- och behandlingskedjan. Dessvärre finns det i dag stora brister på rehabiliteringsområdet för flera patientgrupper och i flera av landets regioner. Regeringen bör därför ge en lämplig myndighet i uppdrag att följa upp rehabilitering och hjälpmedel i syfte att utvärdera effekten av de insatser som ges i de olika regionerna. Ett sådant uppdrag skulle också skapa möjligheter till forskning som kan bidra till att utveckla området.

Hjälpmedel är nödvändiga för att många människor som drabbats av sjukdom, en funktionsnedsättning eller besvär på annat sätt ska kunna må bra och leva sina liv. Tillgången till hjälpmedel är emellertid ojämlig i landet. Det är dessutom många avgifter kopplade till hjälpmedelsförsörjningen, och allt fler avgifter höjs. Vi anser att tillgången till hjälpmedel ska vara jämlik och att utvecklingen med besparingar på hjälpmedel och höjda avgifter inte är tillfredsställande. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över hjälpmedelsförsörjningen och ser helheten för den som behöver hjälpmedel.

Rätt hjälpmedel kan vara en grundförutsättning för hälsa. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa en god tillgänglighet till såväl digitala som analoga hjälpmedel till avgifter som inte är oskäligen. Avgifterna för hjälpmedel och medicintekniska produkter skiljer sig kraftigt åt mellan olika regioner. Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att införa ett nationellt ramverk för avgifter baserat på en enhetlig prissättningsmodell i syfte att säkerställa att hjälpmedel och medicintekniska produkter erbjuds på lika villkor över hela landet.

Vi ser behov av en nationell resurs som kan tillhandahålla ett sammanhållet stöd till blinda och gravt synskadade. Sådan kompetens är svår att uppbeta lokalt eftersom gruppen är förhållandevis liten. Vi anser därför att regeringen bör utreda förutsättningarna för att införa och utveckla en nationell resurs för synskadade, t.ex. i form av ett kunskapscenter som skulle kunna samla erfarenheter, initiera forskning och utveckla metoder som bidrar till att målgruppen kan komma i arbete. Resursen skulle också kunna vara ett stöd för andra aktörer inom synområdet, särskilt med koppling till arbetslivsinriktad rehabilitering.

27. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (L)

av Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13 och avslår motionerna

2021/22:1572 av Serkan Köse (S),

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C),

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31,

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Rätt hjälpmedel kan vara en grundförutsättning för hälsa. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa en god tillgänglighet till såväl digitala som analoga hjälpmedel till avgifter som inte är oskäligen.

28. Tillgång till rehabilitering och hjälpmedel, punkt 11 (MP)

av Margareta Fransson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 33 och

avslår motionerna

2021/22:1572 av Serkan Köse (S),

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C),

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31,

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 13 och

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Fysisk aktivitet är viktigt för välmående, hälsa och minskad sjuklighet. Den fysiska hälsan hos personer med funktionsnedsättning är betydligt sämre än hos befolkningen i övrigt. Samhället bör både i sin fysiska utformning och via olika stödsystem i så hög grad som möjligt bidra till att människor med funktionsvariationer får möjlighet att röra sig.

Jag anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning för att utarbeta förslag till ett statligt system för cykelstöd, dvs. ett stöd för att köpa en specialutformad cykel. Stödet bör erbjudas personer som inte kan cykla på en vanlig cykel och som därför behöver en specialcykel till en högre kostnad. Utredningen bör omfatta en kostnadsberäkning där även vinsten i möjlig förbättrad hälsa och frihet för individen beaktas. Parallellt med detta bör regeringen ta initiativ till att skapa möjligheter för dem som är i behov av en specialcykel att få möjlighet att prova, låna och hyra specialcyklar.

Avgifterna för hjälpmedel och medicintekniska produkter skiljer sig kraftigt åt mellan olika regioner. Jag anser därför att regeringen även bör utreda förutsättningarna för att införa ett nationellt ramverk för patientavgifter kopplade till hjälpmedel och medicintekniska produkter.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD)

Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2020/21:SoU7. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (C)

Anders W Jonsson (C) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2020/21:SoU7. Jag vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2020/21:SoU7. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (L)

Barbro Westerholm (L) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2019/20:SoU8. Jag vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:117 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta upp riktlinjer för systematiska kontroller av assistansersättningar i syfte att hindra fusk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:118 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till en mer flexibel vardag för synskadade genom att ha tillgång till ledarhund och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:435 av Per Lodenius (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man bör utreda hur personer med funktionsnedsättning ska kunna få möjlighet att själva välja hjälpmedel och att detta inte ska vara beroende av var man bor eller ålder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:540 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att skärpa kontrollerna i fråga om assistansersättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:640 av Ann-Christine From Utterstedt (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utöka kraven på kontroll i belastningsregistret vid nyanställning som omfattar praktiserande och studerande inom omsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att kontroll i belastningsregistret sker kontinuerligt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:977 av Paula Holmqvist och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en modell som gör rätten till personlig assistans inom LSS mer jämlik över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1377 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge i uppdrag att tydliggöra och göra bedömningsystemet mer enkelt gällande ersättningsmodell samt rätt till assistans och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1546 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i linje med tidigare insatser verka för att stärka tillsynen av mänskliga rättigheter för personer med funktionsvariationer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1572 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovation även i upphandlingar som syftar till att öka funktionsvarierades delaktighet i samhället och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1772 av Isak From (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av bilstödet och där beakta bonus malus-systemets utformning samt säkerställa ansvarsförhållandet mellan inblandade myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1993 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av hur stödet till människor med nedsatt hörsel via hörselinstruktörer kan fungera bättre och på lika villkor över hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1999 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av lagstiftningen inom LSS för att försöka förhindra fusket och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2032 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Maria Stockhaus (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella riktlinjer för metod som säkerställer att personer i behov av hjälp och stöd inte faller mellan stolarna på grund av att de inte har en person som för deras talan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2049 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler sysselsättningsmodeller ska omfattas av ersättningsmodellen från Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2057 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om ett fribelopp för inkomst som inte ska påverka bidrag kan införas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2075 av Sofia Nilsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av optikerföreskriften så att optiker ges möjlighet att förskriva synhjälpmedel till barn yngre än åtta år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2245 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lars Beckman (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samband med budgetpropositionen heltäckande bör redovisa resultaten av utvecklingen avseende förbättrade villkor för människor med funktionsvariationer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2289 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningen av bilstödet bör överföras till annan myndighet för effektivare handläggning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2330 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för personer med synnedsättning att använda ledarhund som hjälpmedel i fler situationer behöver stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2566 av Magnus Persson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för införandet av en nationell resurs riktad till synskadade och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2591 av Maj Karlsson m.fl. (V):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avsätta riktade medel för anpassning av lokaler i syfte att öka tillgängligheten för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2644 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kvalitet i beslut och ökad kompetens hos beslutsfattare om beviljande av medel för personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3140 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda fördelar och nackdelar med ett statligt övertagande av personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3364 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra en reformagenda för långsiktigt hållbar personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rättssäker individuell prövning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnets bästa ska tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en utredning gällande ett statligt enhetligt huvudmannaskap inom personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa kvalitet och kontinuitet inom personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa valfrihet och mångfald inom personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivitet och kostnadskontroll inom personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka organiserad brottslighet, fusk och överutnyttjande av personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelverk kring återbetalningskrav och utbetalningsstopp och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av befintlig lagstiftning i syfte att ta fram nationella riktlinjer gällande rehabilitering, habilitering och hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3403 av Nicklas Attefjord och Margareta Fransson (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om syskon vid insatser enligt LSS och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3493 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av särskilda skäl i lagen om särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkorporera funktionshindersperspektivet inom samtliga beslut som kan beröra personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att bidra till att Sverige implementerar FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den kommande utredningen om huvudmannaskap för assistans enligt lagen om stöd och service behöver genomföras och beredas skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med de förslag på författningsändringar som föreslås i SOU 2021:37 så att dessa kan träda i kraft senast den 30 juni 2022 och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning kan stärkas samt om det finns behov av en statlig utredning om funktionshinder och åldrande och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av systemet med personligt ombud i syfte att säkerställa jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet ett samlat ansvar för kunskapsspridning och förebyggande insatser vad gäller sexuellt våld

mot personer med intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3600 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna LSS och rätten för den som har personlig assistans att välja utförare av assistansen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3602 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bilstödet för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3696 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella riktlinjer för rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS ursprungliga intentioner i ett första skede ska upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personkretsarna i LSS bör utgå från behov och inte diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordningsbestämmelserna måste ses över och göras mer flexibla och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten snarast måste ges ett helhetsansvar för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som efter den nya tillämpningen av lagen fick beslutet kraftigt sänkt eller indraget ska få sin sak prövad på nytt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de samhällsekonomiska effekterna av LSS-insatserna samt konsekvenserna för andra stödsystem och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta fram en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en höjning av schablonen för timersättningen motsvarande löneutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av hur kommuner tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken om förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att få sin LSS-insats medflyttad vid flytt till annan kommun och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att habiliteringsstöd även ska gälla för beslut om daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att fastställa en tvingande lägsta ersättningsnivå för deltagande i daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att assistansberättigade ska kunna ha med sin assistent vid sjukhusvistelse om behov föreligger och ersättas för detta av Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera ett nytt system för tvåårsomprovning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ett generellt omprovningsstopp som inkluderar även de med kommunalt beslutad assistans och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de grundläggande behoven samt att dessa bör tydliggöras i lag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste förtydligas vad begreppet föräldraansvar avser och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för daglig verksamhet och dess ersättning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett system med skyddsnet för de som råkar ut för

- skador på daglig verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa rätten till personlig assistans för det grundläggande behovet kommunikation och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet för hjälpmedel måste ses över och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till hjälpmedel även ska avse fritiden och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel enligt en nationell prissättningsmodell och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och förutsättningarna för ett ersättningssystem där personer med funktionsnedsättning kan kompenseras för merkostnader i samband med idrottsutövande och tillkännager detta för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa ett nationellt kompetenscenter där expertkunskap om avancerade hjälpmedel och barns hjälpmedelsbehov samlas och tillkännager detta för regeringen.
  40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bilstöd för specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.
  41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka regelverket för bilstöd till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort åldersgränsen för bilstöd och tillkännager detta för regeringen.
  43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att se över utformningen av LSS-insatser för att säkerställa att de bedöms likvärdigt över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
  44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en förteckning över vilken samhällsviktig information som ska vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
  45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningssystemet för assistansersättning via kommunerna bör ses över så att det ser lika ut i hela landet och ligger i nivå med Försäkringskassans lägstanivå och tillkännager detta för regeringen.
  55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdrag ur belastningsregister ska vara obligatoriskt för personliga assistenter vid nyanställning och tillkännager detta för regeringen.

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning till svensk lag och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunerna fullföljer sina skyldigheter med det förebyggande arbetet kring våld mot funktionsnedsatta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3911 av Martina Johansson m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning vid daglig verksamhet måste bli mer enhetlig och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till studier som ett alternativ till daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av tillgänglighet till både digitala och analoga hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta myndighetssamverkan för att upptäcka oseriösa assistansanordnare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett vardagsstöd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en LSS-inspektion och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga hälso- och sjukvårdslagen vad gäller fritidshjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvaret för hjälpmedelsfrågor och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kommunernas tillämpning av merkostnadsprincipen och regelverken för förbehållsbelopp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3980 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning av åldersgränsen för bilstöd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4089 av Mats Berglund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett system för cykelstöd – stöd för att köpa specialutformad cykel – kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att prova, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4099 av Nicklas Attefjord (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att all personal som arbetar med utsatta grupper, barn, funktionsnedsatta och äldre ska uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret före en eventuell anställning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny lag med bestämmelser om registerkontroll vid vård- och omsorgsinsatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statistik och indikatorer inom området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av barnkonventionen som lag och dess implementering på samhällets stöd för barn med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bedömningen av det grundläggande behovet personlig hygien och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna att ställföreträdarkapet ger en person med nedsatt beslutsförmåga möjlighet till självbestämmande i sitt eget liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen Statligt huvudmannaskap för personlig assistans (dir. 2021:76) i syfte att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att föräldraansvaret ska smalnans av för samtliga insatser och ersättningsformer som är till för att stödja dessa familjer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att också beakta och respektera föräldraansvaret för syskon utan funktionsnedsättning vid bedömning av familjens behov av olika LSS-insatser och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om makeansvaret och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inkludera utövande av föräldraskap i de grundläggande behoven och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera åldersgränsen för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omprövning av behovet av assistans och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av tillämpningen av ”väsentligt ändrade förhållanden” och ändring av terminologin till ”väsentligt ändrade behov” och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om giltighetstiden för kommunala beslut om personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av en långsiktigt hållbar indexeringsbaserad finansieringsmodell för timschablonen för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja timschablonen för assistansersättningen med 2,2 procent per år och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av samhällsekonomiska konsekvenser av beviljande eller nekande av personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa organiserad brottslighet kopplad till assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändringar i verkställigheten ska ske i samråd och med utgångspunkt i den enskildes medbestämmande och varaktiga välmående och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktlinjer baserade på befintlig forskning och kunskap kring bemötande av

- personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell uppföljning av det förebyggande arbetet och åtgärder när en person med funktionsnedsättning är våldsutsatt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella mål för myndigheters beredskap vid krissituationer för personer med Downs syndrom och intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
  28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för att även daglig verksamhet ska omfattas av undantaget för krav på särskilda skäl för assistansersättning bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försöksverksamhet kring förenklad biståndsbedömning inom LSS-insatsen ledsagning och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella riktlinjer, uppföljning och generisk modell för rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella riktlinjer, uppföljning och generisk modell för habilitering och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad valfrihet och nationell sammanställning av godkända hjälpmedel och medicintekniska produkter och tillkännager detta för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt ramverk för patientavgifter kopplade till hjälpmedel och medicintekniska produkter och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kartläggning av tillgängligheten av ledarhundar och tillkännager detta för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att stärka det civila samhällets aktiviteter som främjar fysisk aktivitet och gemenskap för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
  39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inkludera utövande av arbete i de grundläggande behoven och tillkännager detta för regeringen.
  41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att habiliteringsersättningen även ska omfatta personer som har daglig verksamhet enligt beslut utifrån socialtjänstlagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av det reformerade bilstödet från 2020 och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda bilstödet angående specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4168 av Ebba Busch m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att följa upp rehabilitering och hjälpmedel i syfte att utvärdera effekterna av insatserna i regionerna och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över hjälpmedelsförsörjningen och se helheten för den som behöver hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4172 av Ebba Busch m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lagändring inom LSS för att säkerställa att samtliga grundläggande behov är assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan med civilsamhället för ökad mångfald av utförare i välfärden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
12. Motioner som bereds förenklat		
2021/22:118	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:435	Per Lodenius (C)	
2021/22:540	Edward Riedl (M)	
2021/22:640	Ann-Christine From Utterstedt (SD)	1
2021/22:977	Paula Holmqvist och Jörgen Hellman (båda S)	
2021/22:1377	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2021/22:1546	Magnus Manhammar (S)	
2021/22:1772	Isak From (S)	
2021/22:1993	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M)	
2021/22:2032	Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Maria Stockhaus (båda M)	
2021/22:2049	Marléne Lund Kopparklint (M)	
2021/22:2057	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2021/22:2245	Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Lars Beckman (båda M)	
2021/22:2289	Helena Gellerman (L)	
2021/22:2330	Malin Danielsson (L)	
2021/22:3140	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:3493	Marléne Lund Kopparklint (M)	
2021/22:3512	Martina Johansson m.fl. (C)	43, 44 och 48
2021/22:3600	Lars Beckman (M)	
2021/22:3602	Lars Beckman (M)	
2021/22:3806	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1–6, 9–11, 13–15, 17–19, 22, 23, 28–30, 32, 33, 40–45, 55, 58 och 59
2021/22:3978	Lina Nordquist m.fl. (L)	4, 15, 16 och 20
2021/22:3980	Barbro Westerholm m.fl. (L)	9

2021/22:4099	Nicklas Attefjord (MP)	1 och 2
2021/22:4165	Pia Steensland m.fl. (KD)	1, 4, 10–13, 17–19, 23–25, 27–29, 32, 35, 36, 39 och 41– 43
2021/22:4172	Ebba Busch m.fl. (KD)	11
2021/22:4217	Camilla Brodin m.fl. (KD)	26